

Kunz József és Társa

Cs. és kir. udv. szállítók. Szerb kir. udv. szállítók.
Budapest, V., Deák Ferencz-utca és Bécsi-utca sarok

Vásznak, asztalneműek, fehérneműek.

Uri és női divatárak. * * Menyasszonyi kelengyék.

Nagy választék szőnyegárakban:

szalon szőnyegek, futók, ágyelők, szövet- és csipkefüggönyök, ágy- és aszalterítők

Valódi perzsa- és smyrna-szőnyegek minden nagyságban és árban. * * * * * Művészi függönyök.

* * Saját telepeinken előállított háziipari cikkek. * *

Alapítva 1802.

Alapítva 1802.

Rozsnyay Mátyas chininezukorkája iztelen chininből.

Többszörösen kitüntetve, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók fűmvei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Láz ellen! Nem keserű!

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Valódi, 11468 ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyay Mátyas névalírása olvasható. 11266

Rozsnyay Mátyas gyógyszeretára
A. ad, Szabadság-tér.

Páratlan és csodás hatású arczeszéptető és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsírmentes, ártalmatlan, rögön széptít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-zappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitünő hatásáért felelősséget vállal a készítő

.....
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Ujdonság! Törvényesen védre! Bejegyzett minta! Hatásos!

Brilláns karácsonyfa-angyal-csöngögetés, 1. sz.

egészén fémből, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas. El nem tűró karácsonyfaeszes. Kezesség kifogástalan működésért. Legszébb és legújabb karácsonyfadísz, mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat. A három gyertyalángtól származó meleg levegőtől forgásba jön a hűdkerék, az arra alkalmasított javított acélkalapácsok megütik a három harangot, miáltal kellemesen hangzó, ezüstszízes csengés keletkezik, mely fiatalokat és öregket egyaránt karácsonyi hangulatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt dronként K 1.50.

3 drb K 4.-, 4 drb K 5.20, 6 drb K 7.50, 9 drb K 10.80, 12 drb K 13.50, 24 drb K 26.50. Utánvét 20 fillérrel drágább.

2. szám. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngögetés igen elegáns, különösen finom nikkelezett kivitelben sodrott harangszaloppokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál esodaszerű fényreflexet adnak. Kartonnal használati utasítással együtt bérmentesen és előfizetés mellett K 2.-, 3 drb K 3.50, 4 drb K 7.25, 6 drb K 10.50, 9 drb K 13.50, 12 drb K 20.25, 24 drb K 39.50. Utánvét 20 fillérrel drágább. A fenti csöngögetésből egynél több megrendelésű minden megrendelő 10 drb válogatot, művészi kivitelű képes levelezőlapot kap, közlünk karácsonyi és újvi kártyák, melyek mindégységnek 10-20 fillér az ára. Kicsérelés megengedve, vagy pénzvisszaadás, tehát nincs kockázat! A megrendelések idejében intenzívok. Cs. és kir. udv. szállító **KONRAD JANOS** Ertix 2041. sz. (Csehország.) Tessék legújabb főjegyzékemet kérni 3000 képpel, mely éntek szonál ingyen és portmentesen megküldeték.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Hegyeskővel készített 1906. Legmagasabb kit. ánt. Erősítőeser gyengélkedők, vérszegények és lábadosok számára. ztvágyzerjlesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.

Kitűnő íz. 5000-ál több orvosi vélemény.

J. SERRAVALLO, Trieste Barcola.

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Jövedelmező mellékép. **HOMOK** — **ARANY** Csekély befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőfeszemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazótégélák, cementföldcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. **Levelezés magyar nyelven.**

Leipzig Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädter bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

VASÁRNAPI UJSÁG

51. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 18 korona. Félévre 9 korona. Negyedévre 4 korona. A Világkronika-val együtt negyedévenként 90 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is esatolandó.

A JÁSZÓVÁRI PRÉPOSTSÁG ÉS A LELESZI KONVENT.

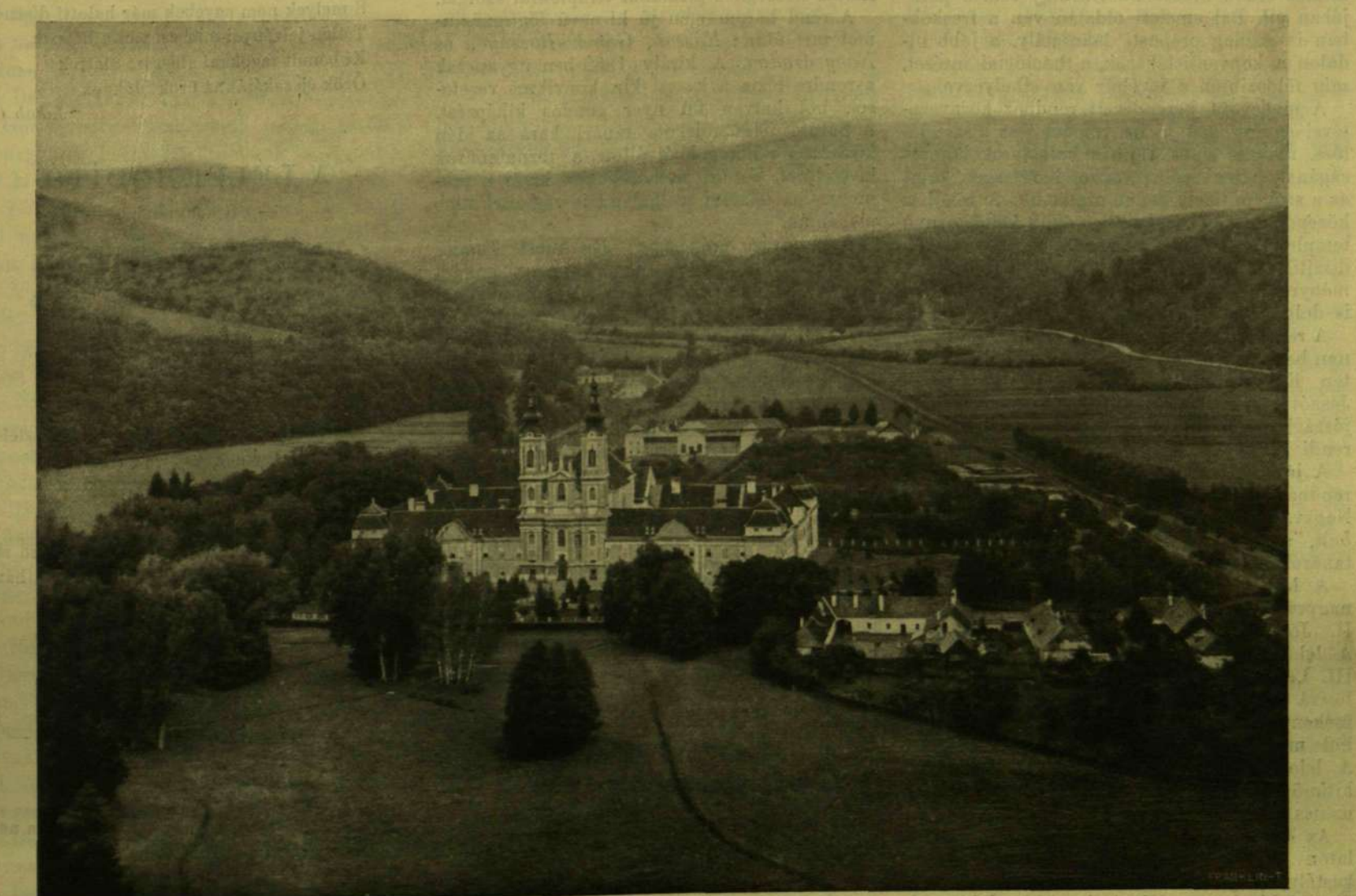
HÉTSZÁZNYOLCVANÓT esztendeje, hogy Szent Norbert kölni kanonok a XII. század elején megalapította a fehér és kiváltságos premontrai kanonokrendet. Első monostora Premontrében, Franciaországban 1120-ban épült és alig tíz esztendőre rá, 1130-ban a rend hazánkban is letelepedett, a mikor II. István királyunk támogatásával megalapította a Nagyvárad-hegyfoki prépostságot.

Ez a kiváló rend nyolcz évszázad alatt mindig kivette részét a magyarok örömeiből, bánatából egyaránt. A török hódoltság, egyes vi-

lági egyének önkényes hatalmaskodása, a sok pártvillongás súlyos megpróbáltatás elé állította a rendet, úgy hogy egyes fejedelmek bőkezűségéből származott javaik jövedelmét kétszáz évig nem is gyümölcsöztethették. 1787-ben II. József a rendet eltörölte, birtokait pedig a morva és cseh premontréi rendelkezésére bocsátotta, mire a rendtagok az országban elszéledtek. Számos vármegye sürgetésére azonban I. Ferenc császár 1802 márczius 12-ikén kiadott rendeletével visszahelyezte a rendet régi jogaiba és Szentiványi Ferenc tárnokmestert bizta meg ügyeinek rendezésével. Szentiványi tanácskozássra hívta egybe a rend előkelőit, a mikor abban állapodtak meg, hogy a premon-

reieknek ezentül két főszékházuk lesz az országban. Az egyik az abanujtornamegyei Jászón, a másik pedig a sopronmegyei Csornán. A jászóvári prépostsággal egyesült nagyvárad-hegyfoki és leleszi prépostság, a csornaival egyesült türjei, jánoshidai és horpácsi valamikor önálló prépostságok tehát megszűntek. Ettől az időtől fogva a rend kedvezőbb anyagi helyzetbe került s úgy a jászóvári, mint a csornai premontrai rendtagok ezóta kiváltképp tanítással foglalkoznak.

Hogy mikor és melyik király alapította a történeti nevezetességű jászóvári prépostságot, biztossággal meg nem állapítható, mert a mikor II. József feloszlatta a rendet, a csá-

A JÁSZÓVÁRI PRÉPOSTSÁG A BOLDVA VÖLGYÉBEN. — Balogh Rudolf ábrázolása.

A JÁSZÓVÁRI PRÉPOSTSÁGI TEMPLOM BELSEJE.

szári katonaság minden elvihetőt elvitt Jászóvárról. Régi értékes levéltárát szanaszét hordták, pedig hiteles okiratokat tartalmazott, mert hisz a rendnek joga volt, mint hiteles helynek, közokiratokat is fölvenni, sőt az általuk őrzött okiratokat ma is közhiteleseknek tekintik. A levéltár roncsa szerencsére Budára került, honnét a rend visszaállításakor visszajuttott Jászóvárra. Hogy mily nagy bizalommal voltak mindenha a premonstreiek iránt még a más vallásúak is, eléggé bizonyítja, hogy a költő Tompa Mihálynak irodalmi hagyatékát is a jászóvári levéltárban őrzik, hova mint hanvai református pap küldötte be írásait, hogy ötven év múlva, vagyis 1918 július 30-ikán bontsák föl az Akadémia kiküldöttjei előtt.

A jászóvári monostort 1770-ben Sauberer András prépost építtette. A hatalmas kiterjedésű, barokstilben épült négyszögű rendház a sziklás erdők övezte Boldvavölgy remek parkjában áll. Bal emeleti oldalán van a freskóban is gazdag préposti lakosztály, a jobb oldalon a konventi lakások, a teológiai intézet, míg földszinten a levéltár van elhelyezve.

A modernül berendezett rendház környezetével együtt igen jó benyomást tesz a szemlélőre, nyoma sinez rajta a kolostorok komorságának, ellenkezőleg vonzó, barátságos, mint az a szellem, mely benne uralkodik. A rendház közepén szintén barokstilben épült kettőstornyú templomának falait, boltozatát értékes freskók díszítik, Krakkert kiváló lengyel művész festményei, a ki később az egri székesegyházban is dolgozott.

A rendháznak igen gazdag és teljesen újonnan berendezett könyvtára van, a melyet szintén Krakkert freskói díszítenek. Ugyancsak Jászóvárott székel a rend összes uradalmának jószágkormányzósága, melyet Szekeres Frigyes rendi kanonok vezet.

A jászóin kívül a prépostságnak még két rendháza van, az egyik Leleszen, a másik a Nagyvárad mellett fekvő Pecze-Szent-Mártonban, a hol kiérdemesült öregebb szerzetes-tanárok éldegelnek.

A leleszi prépostság egyidőben létesült a nagyvárad-hegyfoki prépostsággal, s önálló volt II. Józsefnek a rendet eltörölő rendeletéig. A leleszi konventet 1186-ban erősítette meg III. Béla király. Az ősi konvent épülete és a hozzá tartozó uradalom Zemplénmegye legtermékenyebb részén, a Bodrogközben fekszik, a hol most mintaszerű gazdaságot folytatnak. A leleszi uradalom Fejlesztés nevű pusztáján kitünő szürke «lipiczai» fajú lovakat tenyésztő ménes van.

Az ősi monostor kétemeletes, festői magaslalon fekvő, négyhomlokzatú impozáns várkastély, melyet a mohácsi vész után I. Ferdinánd király engedelmével erőddé alakítottak át. A leleszi prépostság nem egy ostromot

állott ki s egy ily támadásnál 1403-ban egy Pál nevű főúr a prépostság védelmében el is esett a leleszi várban.

A leleszi konvent épületének legnagyobb nevezetessége az országos hites levéltár, a mely a viharos idők, a török hadjáratok, később a Rákóczi-féle szabadságharc alkalmával Ungvárra került, a hol a labanczok az okiratokat ágyúgölgökre és puskafojtásnak használták, Bercsényi Miklós fővezér azonban megakadályozta a pusztulást és az ő rendeletére megint visszakerült Leleszre. Ez a levéltár, mely igen sok család nemesi oklevelét őrzik, a jászóváriánál sokkal tartalmasabb. A leleszi levéltár most Istvánffy Pál rendi kanonok kezeli. A hétszáz esztendő monostornak, melyet nemrég dr. Kruzsinszky Arnold házfőnök stilszerűen restaurált, igen érdekes műkincsekben gazdag prépostsági temploma van, mely most Lelesz községnak plébániái templomul szolgál.

A rend három igen jó hírnevű főgimnáziumot tart fenn: Kassán, Gömör-Rozsnyón és Nagyváradon. A király 1882-ben ugyancsak a rendre bízta a kassai kir. konviktus vezetését, hol hatvan fiú nyer gondos kiképzést. A három jeles főiskola tanári kara az idén kizárólag rendtagokból állott a tornatanárok kivételével. Tanári működésükön kívül a premonstreiek lelkesi szolgálatot is végeznek több plébánián.

A jászóvári prépostság élén most Takács Menyhért dr. prépost áll, a ki nagy gondot fordít arra, hogy a rend iskoláiban az oktatás, nevelés hazafias irányban történjék. Takács Menyhért prépost alkotása a díszes új kassai főgimnázium, mely 1905-ben a régi kassai egyetem helyén épült. 1906—1907-ben teljesen újjá építette a gömör-rozsnyói főgimnáziumot is és a régi gimnáziumi épületet az idén modern berendezésű rendházzá alakították át. Most van folyamatban a nagyvárad-i gimnázium és rendház kibővítése. Ugyancsak Takács prépost alapította 1902-ben szent Norbert tiszteleire és a rend visszaállításának és tanító-renddé történt újjászervezésének év-százados emlékére Budapesten a Norbertinum-ot, mely 25 tanárjelölt rendi növendéket fogad be, hogy a budapesti egyetemen tanári vizsgálatokra készüljenek. Markó Miklós.

ÉDES ANYÁM.

Egyzserű asszony volt az én édes anyám, Czifra hivalgásnak híret sem ismerte, Maga is épen oly szegényesnek látszott, A milyennek látszott házikója, telke; Legdrágább ruhája egy selyem kendő volt, Szébb idők emléke, fekete virágos, S azt is úgy féltette: máskor fel se vette, Csak szent ünneppon, az úrvacsorához.

Hanem ha kopott is, hanem ha szegény is Volt az édes anyám egyszerű ruhája, Azért a jó Isten mégis szeretettel, Gyöngéd szeretettel nézett mindig rája, Mert csak a ruhája volt fekete néki, De a lelke fehér galambnál fehérebb, S irtalmas szívét még most is sírva áldják Falunkban az árván maradt szegények.

Mások is várják ám a tavasz nyílását, Mikor zsendül a föld új, virágos mezben, De ő másoknál még százszor jobban várta: Hogy ismét füveket, virágokat szedjen; Nem azért szedte, hogy bokrétaba kösse, S csizomázza velök bús özvegyi házat, Hanem hogy szerezen gyógyulást azoknak, A kik szenvednek és a gyógyulást várják.

Kesergő betegek utolsó reményvel Menekültek hozzá, segédelmet kérve, És ő mindeniknek, csupa szeretetből, Orvosságot adott bajára, sebére, Biztos orvosságot, a mit nagy könyvekben Nem híres tudósok bölcs elméje írt meg, Hanem titkos nyelven a kegyes természet Szép iratos mezők lapjaira hímtett.

Sok bánattól viselt, gyöngye teremés volt És oly szelid, mint egy szelid gyermekéltom, S mégis az Életnek az édes anyámnál Dicsőbb katonája nem volt a világon: Szakadatlan harczot harczolt a halállal, Bátvan, mint a hősök akármelyik hőse, Míg végre, az időt híva segítségül, Egy napon a halál őt is csak legyőzte!

Ott alszik most már künn a temetőnkön, Elérte, mire oly sokáig sovára: Édes apám mellett, sok fáradság után, Hosszú nyugodalom borult a porára, Boldog pihenését nem zavarja semmi, Nagy ritkán keresik ott az emberek fel, Csak kedves füvei és kedves virágoi Virrasznak fölőtte néma kegyelettel.

Úgy állnak ott sírján a füvek, virágok, Mint hős koporsóján pihenő fegyverek, Melyek annyi fényes diadalt nyerének Egykor a szomorú csatamezők felett, S melyek nem egybek már halotti dísznél, Tétlen jelvényei már csupán a hősnek, Ki bennül tagokkal alusza alattok Örök éjszakáját az örök időnek.

Jakab Ödön.

A LÉLEKHÓDÍTÓ.

— Uti könyvből. —

Távol, egy délvidéki szigeten Ifjú szívű, őz hajú idegen Szegődött hozzám társul.

Kis osteriánk árnyas terraszán Elbeszélgetünk estebéd után A világ folyásáról.

— Búcsuzom, — mondám egy szép estelen — A honvágy már erőt vett lelkemen, Indulok holnap reggel.

Óreg barátom fogta poharát. — Isten veled! — szólt — köszöntsd szép Nevemben szeretettel. [hazárd]

— A Kárpátokat, a Dunát, Tiszát, A honvágy föld nyílt szívű fiát, A délibábos rónát.

A dúskálású fekete rögtön, — Melyet annyi piros vér öntözött, — S a sírva-zengő nótát...

A multat, a gyászost, hősit, nagyot. S — tavasz lesz épen — köszöntsd a napot, Márczius dicső napját!

Mikor megzendült az isteni laut, Talpra álltá dala a magyart S feltámadt a szabadság...

Kocsintóttunk. — Szembebe könnyű szökött... — Te jártál — kérdém — a népem között, A Duna-Tisza táján?

Hogy így meghódította lelkedet, S könnybe borúlmi látom szemedet Dicsőségén és gyászán...

— Hallgattad méla nótáink szavát, Népem örömet, népem bánatát — Mikor vigadva — sirta?... —

— Nem, — felelt ő, — nem voltam soha ott, Csak egy verses könyvet olvastatok: Petőfi Sándor írta!

Lampérth Géza.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Ujjongott a nagyszasszony, János úr azonban, a ki mindenekelőtt át meg átvastva az irat szövegét, keresve benne a reservatio mentalist, nagy flegmával vette a szabadságot.

— Milyen szerencse! S kegyelmed nem is örül, — feddette az urat.

— Hiszen szerencsének szerencse, — mondotta mélabúsan, — de csak olyanforma, mintha valaki, a kit minden bordájában összetörve ki-dobnak a fűre, négyleveles lóherét találna benne s azt mondaná: Milyen szerencse!

— Mindenesetre jobb, mintha ez se volna. — Nem tudom én, — felelte Görgey János elgondolkozva, — eddig bujdosó kurucz voltam, legalább tudtam, mi vagyok és az üldözött farkas is megszokja végre az állapotát; ezentúl pedig...

— Nos, ezentúl? — Ezentúl szabad magyar nemes volnék, de nem tudom, mi vagyok és félek, hogy nem tudok majd bejelenődni. Mert az előbbi állapot legalább igaz volt, ez ellenben nem igaz.

— Hát mit szándékozol tenni? — kérdezte Pál.

— Egyelőre semmit. Vagyis egyelőre levetem ezt a molnáros ruhát. Adhatnál kölesön valami habitust.

— De már azt én nem engedem, — tiltakozott Görgeyné. — Csak tessék magán tartani. Így megyünk haza. Hadd lássák a cselédek, hogy ki volt az én molnáregényem.

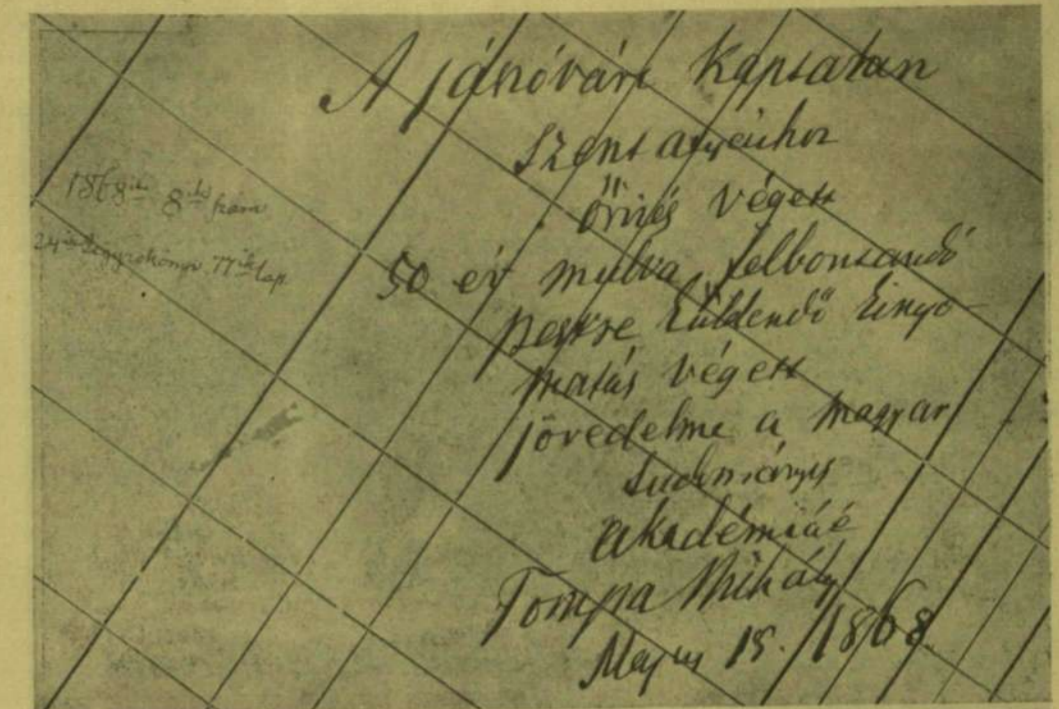
— Levelet? — csodálkozott Görgey János. — Miféle gyerekről beszélsz? — Hát Gyuriról; azt írja, hogy mind a két dolmányát kinötte. Gondolom is, vegyünk neki most útközben egy pár sing posztót Lőcsén, mert ott olcsóbb, mint Késmárkon.

— Hm, persze, persze, — szólt atyai el-lágyultsággal. — Neked Gyurin jár az eszed. Igazán ostoba vagyok. Erre nem is gondoltam.

— Avagy miféle gyerekről beszél akkor kegyelmed? — Tiszában vagyok már én ezzel, — sóhajtott János úr s keserű ize volt minden szavának. — Kihulltak már az én csikófogaim, ne féltsetek többé. Hat ökor se mozdít ki többé a kuriából.

— No, no, — ellenkezett az alispán, — majd mindjárt felelek én erre. — Ezzel bement a kancelláriába s csak egy negyedóra múlva tért vissza egy irattal, melyet Jánosnak nyújtott át. Az messze tartotta el magától, úgy nézett bele. Jele, hogy már gyengültek a zemei.

— De hisz ez gróf Csáky főispánnak szól, nem nekem. Mi van benne? — Lemondásom az alispánságról. Megjöttél, visszaadom a hatalmat. Tőled származott, én csak locumtenens voltam, téged illet.

TOMPA MIHÁLY KÉZIRÁSA A JÁSZÓI PRÉPOSTSÁGNÁL LETÉTBÉ HELYEZETT IRAT-OSOMAGJÁNAK BORITÉKÁN.

János úr átfutotta az iratot, aztán szétépte vagy hat darabra.

— Köszönöm szépen, öcsém uram, de én nem avatkozom ennek a mai világnak semmi-nemű dolgaiba. Még csak az kellene, hogy adókat segítsék behajtani, lutheránus templomokat elvenni, meg a többi és a többi. Csendesesen visszavonulok Toporcra, punktum.

Mária szeliden hajtotta fejét a vállára. — Az Isten áldja meg, édes uram, ebben a szándékában, amen, — hangoztatá hálásan és kenetesen.

— De mit fogsz Toporcron csinálni? — ijesztgette Pál.

— Fákat ültetek. — Az csak egy nap az évből. — Hernyókat szedegetek le róluk. — Az is csak egy-két nap, még üresen marad vagy háromszáz. Mivel töltöd azokat? — Hát majd csak várni fogom, — szólt elmélázva, — míg a gyerek megnő.

— No, az pedig szépen nyúlik, — kotytyant bele Görgeyné. — épen elfelejtettem mondani, hogy levelet kaptam tőle múlt pénteken, mikor kegyelmedet elfogták.

— Levelet? — csodálkozott Görgey János. — Miféle gyerekről beszélsz?

— Hát Gyuriról; azt írja, hogy mind a két dolmányát kinötte. Gondolom is, vegyünk neki most útközben egy pár sing posztót Lőcsén, mert ott olcsóbb, mint Késmárkon.

— Hm, persze, persze, — szólt atyai el-lágyultsággal. — Neked Gyurin jár az eszed. Igazán ostoba vagyok. Erre nem is gondoltam. — Avagy miféle gyerekről beszél akkor kegyelmed?

— Tiszában vagyok már én ezzel, — sóhajtott János úr s keserű ize volt minden szavának. — Kihulltak már az én csikófogaim, ne féltsetek többé. Hat ökor se mozdít ki többé a kuriából.

— No, no, — ellenkezett az alispán, — majd mindjárt felelek én erre.

— Ezzel bement a kancelláriába s csak egy negyedóra múlva tért vissza egy irattal, melyet Jánosnak nyújtott át. Az messze tartotta el magától, úgy nézett bele. Jele, hogy már gyengültek a zemei.

— De hisz ez gróf Csáky főispánnak szól, nem nekem. Mi van benne? — Lemondásom az alispánságról. Megjöttél, visszaadom a hatalmat. Tőled származott, én csak locumtenens voltam, téged illet.

Mikor már fenn ülték a hintóban, az alispán még egyszer megismételte ajánlatát:

— Gondolkozzál bátya azokról, a melyeket mondtam és ha akármikor kedved jönné az alispáni székhez, elég lesz csak egy intéz.

— Ugyan hagyj a pokolba azt a tervet, — hártá el János úr haragosan, de csak hogy az elérékenyülését palástolja a haraggal. — ne add vissza, a mit odadtam, de add vissza, a mit elvettél, ha valami jót akarsz velünk tenni. — Mit?

— Hát a mi kis Rozáliánkat. De majd beszélünk még erről.

— A ti Rozáliátokat? — hebegte összeráncszolóldó homlokával és a szive összeszorult.

A kocsit megindult és kihajtatott a kapun, Görgey Pál pedig ott maradt az udvaron, szinte megmeredve, kezében tartva a süvegét, melyet azért vett le, hogy vele végső búcsút intsen, de a melyet, daczára a csikorgó hidegnek, elfelejtett azután feltenni.

— Tehát mégis...

Fejéhez kapott. Eszébe jutott a szava: «Kivetem a gyanút a lelkeemből, mint az egészséges test a beletört tövist.» De a mit az egészséges test kivet, kivet-e vajjon a lélek is... a beteg lélek?

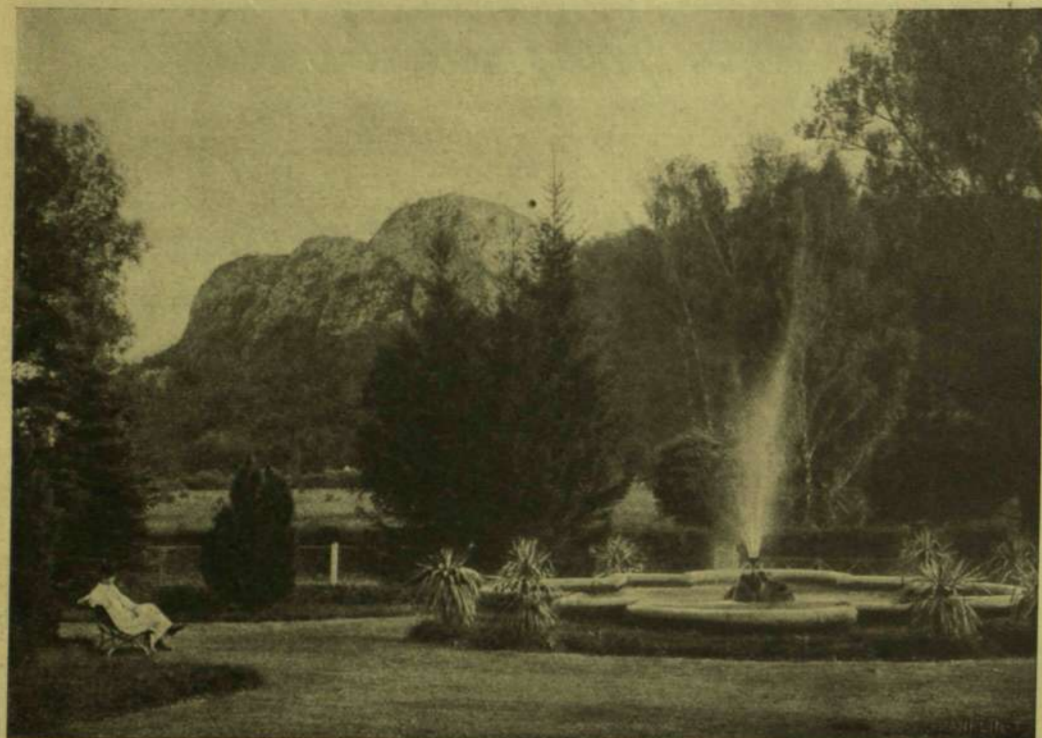
Ettől kezdve csak ritkán találkozott a két testvér. János úr még a megyegyűlésekre se járt, csak otthon érdeklődött a politika iránt. Ujságok, az igaz, még akkor nem voltak, de voltak szomszédok a közeli falvakban s meghozták a híreket.

Bizony, nem sok öröm volt azokban! Budavár elcsérelve letört a félhold ereje. A keresztények ujjongtak örömlükben. Szamarak voltak. Hiszen ennek az országnak, minden országok közt a legszerencsétlenebbnek, egyedüli támasza az ellensége volt. (Ilyen is csak mi-velünk eshetik meg.)

Mikor a törököt kikergették Budáról, akkor ijedtek meg eleink: — Mi lesz most már belőlünk a török nélkül?

Eddig csak azért bánt a magyarokkal csin-ján Bécs, mert megvolt a lehetőség, hogy a török kaftányába kapaszkodnak, a ki mindig kész volt egy kis kellemetlenséget csinálni a németnek, valahányszor akarták. Hej, bizony a török olyan szükséges volt a politikánkban, mint a háztartásban a só.

És ha még csak a török pusztult volna (ám-bátor, mondom, jó a török a háznál), de alig hogy megmelegedett otthon János úr, azt verték a hírek, hogy a császár vonakodik az Apafy

A PRÉPOSTSÁGI ÉPÜLET ELŐTTI KERTBŐL.

fiát fejedelemnek megerősíteni. A császár azt mondta volna: «Minek az a játékosdi Erdélynek?»

No hát ezentúl már nem lesz «kisebbik haza», a hova menekülni lehet, ha a nagyobbik megszűnik és a honnan esetleg vissza is lehet ütni. Isten, a ki ránk mérte ezt az Auszriai Házat, adá ellenében ő nagyságait, az örökké fészkelődő kurta királyokat az erdélyi trónuson. S most már ez se lesz. Tudja Leopoldus, mit csinál. De hogy mi mit csinálunk ezentúl, azt senki sem tudja.

Még hittek némely vérmesebb nemesek (kivált itt, Késmárk körül) a Thököly újra előtűnő szerencséjében. Jaj, jaj! Nem káposzta a szerencse, hogy föl lehetne melegíteni. Kifacsart citrom már Thököly uram, a kivel a kutya se törődik.

A karlóczi békét megkötötték a ezivakodó hatalmak, megosztózkodtak, a min lehetett, de Thökölyről szó sincs benne. A hatalmas Maurocordato, a kinél Thököly, felemlítve a múltban tett szolgálatait, lépéseket tett, hogy némely kivánságait támogassa a hatalmaknál, azt felelte:

— A multakon ne tépelődjék, a jelenről gondoskodjék maga, a jövőt pedig bizza Istenre.

Sorra keringett ez a válasz a zsindeyes magyar kuriákon és a tornyos kastélyokban. Ejnye, a szemtelen! (Elég módja volt csuklani Maurocordato uramnak.)

— Thökölynek mondta, — magyarázták elszomorodva, — de bizony szől szegény magyaroknak, édes mindnyájunknak.

Így süllyedt az ország napról-napra lejjebb, tehetetlen árvaságba. Alkotmánya iszen még volt, csak épen nem tartották meg. Nádora is volt, közvetítő a nemzet és az uralkodó közt, csak hogy a nádor mindig hallgatott, mikor a nemzettel kellett volna beszélnie, az uralkodó pedig nem hallgatott rá, ha vele beszélt. Országgyűlése is volt a nemzetnek, csak épen nem kérdezték meg, ha valamit akartak Bécsben. Oh, szegény országgyűlés! Nem vitte többre, mint egy bábu, — ha felhúzzák, hát sir.

Bécsnek Kolonics csinálta a programot: «rabbá, koldussá s aztán katolikusossá tenni az országot.» Bécs nem volt pedáns ebben, nem tartotta magát a sorrendhez, csak a programhoz. Előbb is szívesen csinált a protestánsokból katolikusokat s csak azután tette koldusokká vagy rabokká.

Legrosszabb helyzetben mindenesetre a protestánsok eveztek. Volt min mérgeledni Görgey János uramnak. Mint főpatronushoz, nap-nap után érkeztek a panaszok, itt is, ott is megint elvettek egy templomot a lutheránusoktól. Ám a katolikusok se feküdtek rózsákon, mert az elvett templomokat ugyan nekik adták, de végre is a templomokat nem lehet kenyérre kenni, azonfelül pedig tőlük a paróchiákat vették el, a mennyiben idegenekkel, nem magyar honosokkal töltötték be a püspökségeket, apátságokat.

A PRÉPOSTSÁGI KÖNYVTÁR.

SZÖKŐKÚT A PRÉPOSTSÁGI ÉPÜLET ELŐTT.

KÉPEK A JÁSZÓVÁRI PRÉPOSTSÁGBÓL. — Balogh Rudolf félvételei.

kat, kanonoki stallumokat, sőt a zsirosabb plebániákat is. Mint a varjak csapatja, úgy kovályogtak és károgtak a Burg körül a stréber papok, a jezsuiták pártfogoltjai, kiknek Magyarországon kell helyet csinálni.

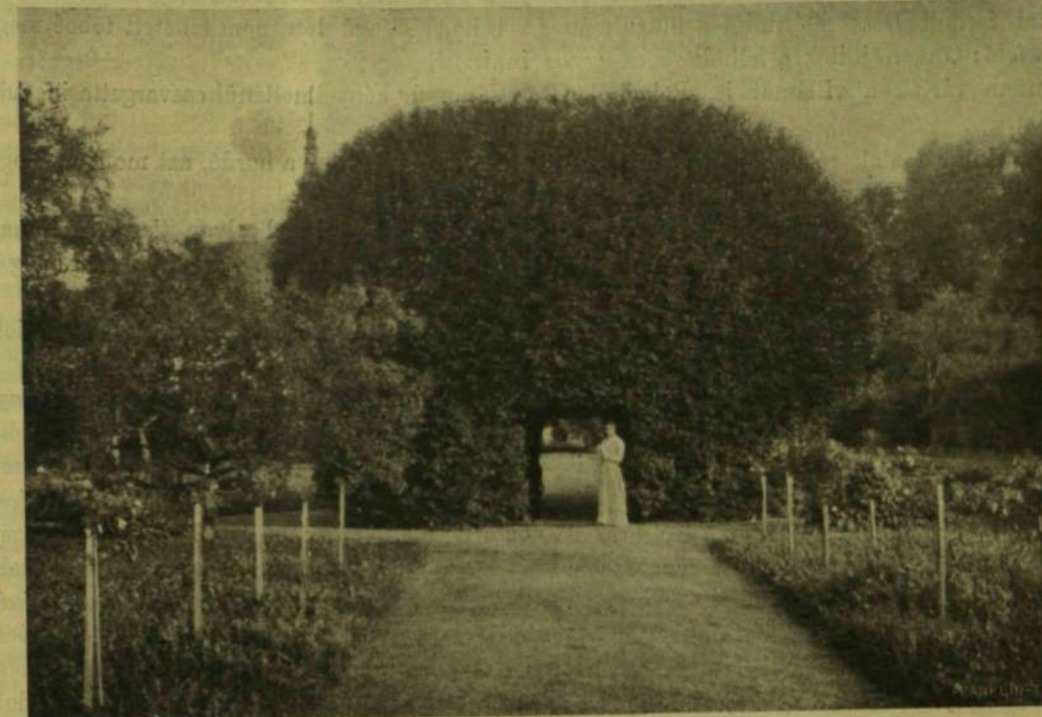
A katonaság nem kapván elég zsoldot, minden fegyelem nélkül, apró bandákká oszolva csatangolt és hatalmaskodott a lakosságon. Ezek csak részben fogadták el a Kolonics programját: «Koldussá tenni Magyarországot», — harácsolnak valláskülönbség nélkül.

Az udvar az országgyűlés megkérdése nélkül vetett ki új adókat a megyékre és a nemesekre. Erre már a nádor is fölzsizszent, de hirtelen betapasztották a száját egy hercegi titlussal.

A törvényszékeket felülről szuggerálták, hogy jó néven veszi az udvar, ha némi különbséget tesznek a felek közt vallásuk és pártállásuk szerint. A miből az lett, hogy a protestánsok csak akkor nyerhetnek pört, ha megfizetik a bíró, — de ha aztán jól megfizették, akkor is pört nyertek, ha nem volt igazuk; ebből viszont az következett, hogy a katolikusoknak szintén vesztegetni kellett, ha az igazukhoz akartak jutni.

Így borult a magyar égboltozat mindig jobban, jobban. Felhők, új felhők, csupa felhők. Felhőkben születnek a villámok. De ezekből legfeljebb cseppfolyós dolgok támadtak: nemzeti könnyek. A nép és a nemesség el volt keseredve, csak a főurak burkolóztak közönybe.

A hatalom pedig egyre többet mert. A jász-kún kerületet elzálogosították egy német lovagrendnek. A Frangepán-féle tengerparti jószágokat ugyancsak zálogba adták a gráci kamarának. Erre aztán a főurak is megmoz-

A PRÉPOSTSÁGI KERT.

dultak. No, már ez mégis gyalázat! Hiszen az ilyen gazdátlan jószágok arra valók, hogy donációkba osztogassák úriembereknek, ne pedig hogy zálogba adják. Hát gavalléros dolog az ilyen? Ó Felségének az elődei, ha már fejeztettek, legalább nekünk fejeztettek, de nem maguknak vagy az aerariumnak. Nem, ezt már mégsem lehet tűrni.

És így lehetne folytatni a gravameneket végtelen sorozatban, — de e sorok írójának csak addig állt érdekében, a míg a főurak is megharagusznak (kik közül számosan álmodoztak

arról, hogy majd otthonról horgásznak a bran-zinokra és assinellikre a Quarneróban).

Szóval a pohár betelt — csak még egy mozdulat és kicsordul. A mi történetünk színhelyén Görgey János volt a forró vérű nemesek oraculuma, de Görgey János inkább csendesítette az embereket, mintsem tüzelte volna.

— Várjatok, türjete, hiszen a fiú még csak tizenhat éves.

Minden egyes sérelemnél csak ezt számította: «Most megy át a 17-dik évibe. Most már tizennyolcz múlt . . . várjatok, türjete.»

RÉSZLET A TAPOLCZAI VÖLGYBŐL.

KÉPEK A JÁSZÓVÁRI PRÉPOSTSÁGBÓL. — Balogh Rudolf félvételei.

És a mi nem történt, a mióta ezen a planétán lakunk, minden magyar szem szeretettel, áhitattal fordult Bécs felé, mint a muzulmán Mekka felé: Onnan jöttek a felhők — ez egyszer onnan várták a villámot is. Pokolból a Messiást.

Hogy elálmódzottak róla azokon a szép ambitusos kuriákon. Milyen lehet most? Bizony már jó nagyocská lehet. Fekete szeme van-e, vagy kék? Öreg, komoly táblalírák hány-szor disputáltak erről. Anyjához hasonlít-e vagy az apjához? Bárcsak az anyjához hasonlítana. Vajjon mit csinál ilyenkor? Talán épen lovagol valahol a bécsi határban, szilaj paripán ül, keresen tollas fővegben, aranybrokát köpenyében, sárga szattyán csizmában és ő is hazagondol.

És hát az öregek . . . az öregek! Száll, száll a mese ő felőlük is. Messze, túl a tengereken, Nikodemiában éldegélnék. Madár se megy oda, madár se jön onnan. Hanem valahogy mégis idejut, a mi tudnivaló. Thökölyt a köszvény kinozza, a fejedelemasszony hajában a fehér szálak jutottak immár többségbe, de még mindig szép asszony. Kik tiz várban sem férték el azelőtt, most egy kis villában, a Dsidék Majdanban éldegélnék csendesen. A *Dsidék Majdan* úgy tudja minden magyar úr, mintha határabeli dülönév volna. «Virágos mezőt» jelent törökül. Hát iszen lehet virágos, iszen lehet, de azok csak olyan azzai virágok, nincs azok közt muskátli, rozsmaring.

Remélnék-e még? Oh, bizonyosan. Ők is nyilván azt várják, hogy a fiú felnő. Mert mondott is olyt a fejedelem egy arra utazó lubló borkereskedőnek, hogy az ezüstlakodalmat Munkácsón ültek meg . . . (No, a mikor az a lakodalom lesz, aznap én is leiszom magamat, — ígéretük rendre az öregek.)

Sajnos, sokat rontott ezeken az illúziókon herceg Apaffy Mihály, a kit az ördög idehozott a Szepességbe vadászni, azaz nem az ördög, hanem Rolly Sámuel uram hozta, rivalizálván Luzsénszky Péterrel. A Luzsénszky-vadászaton ugyanis részt vett egy gróf is, a miért is fekete kabátban kellett megjelenni az ebédeken, vacsorákon. Hát erre akart rálicézálni a rangkörös Rolly s Bécsben járván, felcsipte ezt a herceget (no, most aztán még inget is feketét vehet fel Luzsénszky). A herceg egyébiránt senki más, mint a jó öreg Apafy Mihály fia, a félbenmaradt II. Apafy Mihály, kit a császár Bécsbe hitt fel, hercegnéket tett meg és lumpot neveltetett belőle — nagy sikerrel. Ha az apja csak félemler volt, a mint Teley nevezte (ambátor szegény Erdély azt a *felet* se látta), akkor ez egész ember, mert a megboldogult csak delután csipett be s így csak félnapig volt beszámíthatlan, ez ellenben már délelőtt is holt-részeg; azonfelül erkölcsökben sem kifogástalan, teljesen züllött alak.

Vagy két hétig lebzelt Rollyéknál, míg teljesen meg nem utálták. Ő tőle és a vele jött bécsi korhelyektől szivárgott ki itt a Szepességben legelsőbben, hogy a kis Rákóczit papnak szánta a tutora, Kolonics. Valamint olyan részletek is napfényre kerültek a fiatal ember hajlamairól, szokásairól és magaviseletéről, melyek megrendítették a belé vetett reményeket.

Csak Görgey János nem engedett a régi hibéből semmit.

— A mi nem lehet, nem lehet. Az apja Rákóczi Ferencz, a mostohaapja Thököly Imre, az édesanyja Zrinyi Ilona. Merő lehetetlen, hogy ilyen tőkén ne teremjen jó bor. A természet nem csinálhat olyan örültséget.

— Hiszen nem mondom én azt, kedves bátyám, — magyarázta ki magát Szentiványi

Ádám, — de nem látott-e már kegyelmed olyan jó bort, a mely a hordóban megromlott és mivel hordó-szagú lett, nem lehetett többé meginni.

János úr kényelmetlenül csavargatta ide-oda a nyakát.

— Hm, izé, hogy a hordó, azt mondd, hogy a hordó . . .

— Avagy kigyelmed olyan tiszta hordónak tartja Bécsset, a miben nem romolhat meg a must?

— No no, — felelte a kurucz elgondolkozva.

Ki tudja, mit értett a «no no» alatt. Annyi azonban bizonyos, hogy még mindig nem adta meg magát. Egyik következő tavaszon Semsey Gábor uramnak akadt valami ügye-baja Bécsben. Semsey Gábor is egy követ-fűjt Görgey Jánossal, régi jó barátok, fegyvertársak voltak. Semsey előkelő bécsi rokonságának segítségével valahogy hozzá férközött az ifjú Rákóczi herceghez is, s azzal a szemmel nézte, figyelte meg, melynek a lelkében dagadozó vágy adott élességet, azzal a szemmel, mely tudja, hogy mi ezélra nézi, s Bécsből visszajövet, bár éjszaka ment keresztül Toporcson, bezörgetett a János kastélyában az ablakon s mikor János úr kidugta a fejét, hogy mi az, ki zörög, mindössze ennyit mondott szomorúan:

— Láttam a fiatalembert. Beszéltem vele. Nem arra való.

Hanem Görgey Jánosnak az is mindegy volt. Az ő makacosságának nem volt határa. Az ő nehéz, vastag koponyájába nem vezetett semmi út befelé. Ezentúl is minden sérelemnél azzal biztatta meg magát, miközben megcsikorgatta a fogait:

— No, semmi az. Hiszen a fiú már a huszadikban jár. Márcziusban megy át a huszonegyedikbe . . .

Ezalatt egyre sürűbben jöttek a gravamenek, de jöttek az esztendők is, ambátor csak a mákos rendes tempójában; — nőttön-nőtt az országban az elégületlenség és nőtt Rákóczi Ferencz is. (Polytatása következik.)

PICO DELLA MIRANDOLA.

— Egy renaissance-arcképhez. —

Egyszer egy borús októberi délelőtt az Uffiziákban voltam. Tulajdonképen nem akartam nézni semmit. A primitiv termekben ödöngtem és néztem a fényt Beato Angelico angyalainak köntösén. Néztem a mennyi hideg sugárzást, a paradicsombeli csoportokat. Aztán odakerültem Botticelli Magnificijára elé. A rajongó szemű arkangyal előtt álltam, egy perczig. Venus Anadyomene jött felém kagylósajkján a hullámok tetején. Fialat örm és ujjongás volt a virágokon, a fákban, a vizen.

Künn pedig a komor esős októberi reggel. Kicsit hideg volt és fájt, fájt a ború, de talán a fényesség is fájt. Vannak délelőttök, a mikor az ember lelkét csak a szomorúság elégti ki. Ilyen volt ez is.

Kikerültem a folyosókra. A fehér római szobrok közül, a melyek folséges pogány meztelenségben álltak a pidesztáljukon, szemérmes, szőke-piros köntösű sienai Madonnák néztek ki a borúba. Őlükben a gyermek okos és megváltozott arczczal ült, nyugodt mozdulatú, áhitatos marttyrok nagy pompával vették őket körül.

Egy kicsit még ott álltam előttük, aztán — magam sem tudom hogy mikép — hirtelen csak ott találtam magam a folyosó elején, mely megindul az Uffiziaktól, keresztül megy az Arnón és a Pitti palotáig vezet. Ezen a híres arckép-gallérián megindultam magam fázva és kedvetlenül, mert tulajdonképen semmi sem kellett aznap — egy kis mozgás legfőbb, a mi fölmelegít. Talán ha sütött volna a nap, meg lettem volna elégedve az étellel. Mentem és eleinte meg-megálltam egy percze a régi

metszetek előtt, aztán a híres arcképekig nem néztem sem jobbra sem balra. Ott magához szólított Lorenzo il Magnifico rút és szellemes arca és a szép, a legszebb, fiatalon megölt Julio de Medici sötét, hatalmas feje.

Azután következtek komoly, nagyszemű hercegnők, magasra fésült hajjal, sima márvány-homlokossal, nehéz redős, brokátban, keskenyre fűzött mellel. Spanyol királyi asszonyok erős piros szájjal, merev csipkegallérban. Papok híres egyházfejedelmek, a pápák karakterisztikus fejei. Államférfiak, harcos gonfalonierik pánczéiban, vitézi pózban, majd kis furcsa arczú gyermekek, a kiből később hercegek, államférfiak, pápák lettek. Egy erősen hátraszegett fej villámoló szemekkel, torzonbort szakkállal, valami bizonytalan érem után festett fej: Attila, Isten ostroma. A valóság kissé elmaradt mögöttem és észrevétlenül jutottam el a mithikus nagyságokhoz, onnan ismét vissza a valóságba. Egy-egy lépéssel évszázadok történelme mellett mentem el, véresen lobogó nevek mellett, a melyek immár nem tartoznak a jelenhez, de valamikor sok és szörnyű volt a jelentőségük!

Aztán kissé megborzongatott ez a sok, me-reven réam tekintő szem, ezek a sötétből ki-fehérlő arczok. Kissé megijedtem és nem néztem többé a falakra. Szerettem volna mielőbb kijutni a folyosóról, a hol rajtam kívül nem volt senki. A lépteim kísértetiesen kopogtak a köveken, valaki mintha a folyosó másik végéről közeledett volna felém. Fellélegettem. De nem volt senki, csak a saját lépteim visszhangja. Kényelmetlenül éreztem magam a sötétben, a mely egyre sürűbb lett. Odakünn az eső szakadt és csapkodta a kicsiny, gömbölyű ablakokat. Siettem.

Vagy öt percznyi út után a folyosó kezdett világosodni. Úgy éreztem, hogy a végéhez jutok és visszatért a bátorságom, megint csak fölneztam a falakra.

Meglepődtem és megálltam. No lám, hiszen én itt egészen előkelő társaságba jutottam! Hol vagyon? A cinquecento-ban, annak is a legragyogóbb ormán és ime, kik vannak itt körülöttem!

Itt Sandino, ott Marsilio Ficino. Itt a nagy Leon Battiste Alberti! Luigi Pulci, a költő. Ott Macchiavelli ravasz és értelemtől sugárzó feje és mind a többiek, költők, tudósok, humanisták, az egész platói iskola, mely Careggi-ben tartotta összejöveteleit, mindazok, a kiknek fejét a templomi freskók és az oltárképek őrzik. Itt, valamennyien együtt, egy csoportban, lelkemre — egy egész Olympus. De ott volt köztük valaki, a kit még nem ismertem. Ott volt egy, a ki még ebben a végtelenül elite-társaságban is a legelőkelőbbnek látszott. Egy ismeretlen, a kinek feje nem hasonlított sem férfú, sem asszony fejéhez. Egy hideg, szőke, kissé elpuhult arkan-gyalt láttam benne. Az arca rózsás és sima, egyetlen pehely sem rontotta el a finom, gyöngéd vonalát. A szemében valami nagy-nagy hideg fényesség. A Tudás angyala nézhet ilyen szemekkel a világra. Szőke, hullámos haja a válláig omlik, rajta egy szézesélyes alakú, igen kicsiny főveg. Az álla gömbölyű, kissé túlságosan is. Az ajka kicsiny és finom rajzú, az orra metszése éles, czimpánál kissé meghajlott. Felül a képen ez áll:

Joan Picus Mirandola.

Vannak az életben jelenségek, melyek elválaszthatlanok attól a hangulattól, melyben az ember rájuk akadt. Így nem gondolhatok soha többé a renaissancebeli fejedelemre, hogy ne lássam magam ott a homályos folyosó végében, az októberi esős délelőttön, a mint az esőkopogás ritmikus neszésen keresztül magamtól sokszor egymásután kérдем: «Ki ez az ismeretlen?»

És hogy ne érezzem azt, a mit akkor, kiléptem a Pitti kapuján, hogy most valakit keresni fogok ebben a városban? Valakit, a ki bizonynyal évszázadok óta halott s a kire én véletlenül rátaláltam. Annak a délelőttnek a borús misztériuma lep meg most is, azé a keresésé, és nevetnem kell magamon, ha arra gondolok, hogy a meddig utam a Pittitől a könyvkereskedőig tartott, azt hittem, hogy az, a kit keresek, az egész világ előtt oly ismer-

retlen, mint előttem. Igen, valóságos fölfedező útra mentem akkor és titokzatos lázakat vittem magammal.

Pico della Mirandola.

Azóta ismerem őt és tudom, hogy mások is ismerik.

Az arcképe itt függ velem szemben a falon, keskeny aranykeretben.

Egy nagy német prózairó csak kevésbé ismert drámájában is szerepel mint — mellékszereplő. Mint egy szellemes csevegő, mint kora egyik divatos gavallérja. De hát az volt-e csakugyan? El kell ismerni, hogy az is volt. A cinquecento elején léha világ, finom bölcselő, bájos hódító, húsz éves korában az élet ura, előkelő fejedelmi család dúsgazdag sarja. Később szenvedélyes kulturharcos, dogmák fölforgatója, nagy misztikus, az elvont tudományok kutatója, szóval minden, a mi az akkori lázas és forrongó időkben valaki lehetett, a ki a bolognai egyetemről jött és a Mediceiek köréhez tartozott. E kor legnagyobb költője, Angelo Poliziano írja meg egy levélben első megjelenését Careggi-ben, a platonikusok között.

«Természetfölötti jelenség volt, — írja róla az akkori idők kissé túlzóan áradozó modorában, — az arczán isteni fenség látszott. Övé volt a természet minden ajándéka. Magas volt és karcsú, és gyönyörű szőke haját fürtökben viselte. Óriási tudása, nagy emlékezőtehetsége volt, számos nyelvet tudott és a philosophia minden ágában tájékozott volt.»

Ekkor húsz éves volt és Bolognából jött Firenzébe, vonzatva a Medici-ház dicsőséges hírnevétől. Firenzébe kellett jönnie, a hol épen akkor készült el Plato latin fordítása. S a hol Dante Divina commediájának akkor írták a commentarjait.

Egy sereg rajongó költő és humanista közé jutott, a kik között ő volt a legifjabb. Mirandola grófia volt és előkelő rangja és nagy szépsége könnyűvé tették előtte a szerelmek útját. Mégis, úgy látszott, az ő muzsájának nem a csókok csattanása volt a kedvenc zenéje. A fiatal hódítóba csakhamar szigorú aszkéta lett, Savonarola barátja, a kit szédítő tépelődések örvénye fogott meg és ragadott magával. Az idő érett volt a vallásbölcselethez és az emberek lelkén akkora volt a régi és az új Istenfogalmak súlya és annyira összekeveredte egymással, hogy valamely harmóniát kellett a fenséges zürzavarba hozni. Jupitert és Krisztust a maga egébe állítani. A prófétaikat az egyházatyákkal kibékíteni. A keresztény kort a klasszikus korról összhangzásba hozni.

A Careggi-ben tartott viták Pico della Mirandola töprengéseibe világosságot nem hoztak. Ő volt az a szilaj hegyi patak, mely lefelé való törtetésében egyre mélyebb utakat ásott magának a világosság befogadására, az igazság megközelítésére. A dolgok titokzatos mélységébe vágyott nézni s e czélből egy Firenzében lakó spanyol zsidó tudóstól megszerezte a Cabbala egy példányát és annak tanulmányozásába merült. A keresztény vallásnak és a görög filozofianak magyarázatát a zsidó tanok eredetében kereste és e czélből elindult a misztikus ösvényeken, vissza a legrégibb és legkülönbözőbb népfajok hagyományaihoz és legendáihoz.

A dolgok világossága felé törekedvén, belezuhan az örök titok mélységeibe, a mi akkor még átláthatatlanabbnak tetszett, mint ma. Ő, a ki korának legfölvilágosodottabb szelleme volt, a ki az astrologia akkori hókusz-pókuszait (a melyek pedig úgy itélkezésben, mint harcban és politikában a legfontosabb szerepet játszották) a legszenvedélyesebben támadta, valóságos búbjáossá vált a misztikus tudományok és sodrójában.

E kor még nem volt a józan mérlegelés és megállapodások kora. Félig még akkoriban és gyermekesekben élt és a tudomány olyan volt, mint egy hirtelen megnövekedett csuda-szép növény, a melynek a gyökereit vizsgálni még nem volt tanácsos, mert misztikus titkokban veszett el. És Pico épen e gyökereket akarata ismerni és azok megfogták őt, befoták, nem eresztették. A gyönyörű agyát megtöltötték veszedelmes nedvekkel és húzták a magukhoz ingerlő és varázsos ígéretekkel a korai halálba.

Nem tudom, nem látom jól e ponton: beteg volt-e, vagy csak a kedélye lett búskomor, mert rajta súlyosodott a pápai átok, melylyel az őt az egyház kebeléből kitagadta, mint eretneket. E kitagadás oka az a kilencszáz platói tétel volt, melyet vitára bocsátott Rómában s melyeknek megvédelmezésére vállalkozott minden előleges készülés nélkül. A hit-tudósok és bölcselek jónak látták kitérni e vita alól és így Pico della Mirandola megint csak visszatért Firenzébe.

Akkor már fölégették lelkét a piros lángok, melyek a gondolatok mélységeiből csaptak föl hozzá, valaki — egy asszony — megjósolta neki, hogy meg fog halni a liliumok idején. Talán az élete ifjúkorát értette ezalatt. Meg is halt harmincegy éves korában, maga után hagyva egynehány művét, melynek filozofiai értéke nem oly nagy, mint irodalmi és kulturtörténeti érdekessége. A Hepsaplos, mely a teremtés hat napjával foglalkozik, az egyik. A másik az «Emberi méltóság»-ról írott tanulmánya.

Csodálatos szines és bú-bajos emberrévára a renaissance-nak, szép, lelkes és boldogtalan. Pogány és keresztény, kutató és álmodozó, kicsapongó és szent, — ilyen volt a férfú, a kinek képe ott a borús délelőttön felült előttem és a mely azóta velem van mindég.

Talán kevés az, a mit róla tudok, de mennyivel több, a mit érzek és sejték. Az ő alakja benne ragyog a kor keretében, mint egy titokzatos drágakő a foglalójában. Ki tudja, melyik volt a másikért, melyik adott a másiknak többet! De bizonyos, hogy egymáshoz illettek, egymást kiegészítették, egymás által ragyogtak.

Ő róla nem fogok soha sem regényt, sem drámát írni. Hála Istennek, hogy az életében nincs sok, a mi biztosan megállapítható. Jönnek századok és neve, lénye, létezésének fogalma el fog tűnni ódon legendák között, a miket szeretett, titkok között, a melyek magukhoz vonták őt. A nagy világegyetem muzsikájába, melynek hangjeleit kutatta, bele fog csendülni léte, mint egy finom, remegő hang, egy halvány, aggodalmas, ellebbenő kérdés, a mire felelet nincs, — csak kérdés, — új és örökkön megisméltődő.

Erdős Renée.

AZ EZERMESTER LÁNYA.

— Elbeszélés.

Irta Zöldi Márton.

Az a nagy gőztéglagyár, mely a vidéki vasuti állomás mellett mint valami odatévedt épületszörnyeteg terült el, Ardy Ábrahám mérnök tulajdona volt. Ez a szögletes koponyájú, makacs jellemű székely fiú egy szegény adóhivatali szolga gyermeke volt. Leirhatatlan nélkülözések között végezte az iskolákat, s mikor a mérnöki oklevelet megszerezte, hatalmas energiát érzett magában a küzdelekre.

Gépészmérnök volt a gondolkozók fajtájából. Száz és száz találmány gondolata motorkált erősen konstruált agyában, de mint gyakorlati érzékű ember, felismerte a helyzetet. Tudta, hogy először is anyagi függetlenséget kell szerezni, s ha az anyagi eszközöket megszerezte, akkor folytathatja a siker kilátásával a kísérleteket.

Nyolcz évi küzdelem után olyan módra került, hogy a gőztéglagyárt felépíthette a legtekintetesebb gépekkel. A nagy földterület, a melyen

PICO DELLA MIRANDOLA ARCKÉPE A FIRENZEI PITTI-GYŰJTEMÉNYBEN.

a gyár épült, kitünő agyagot tartalmazott téglá-égetésre. Csak egy hibája volt az agyagnak, sok mézartalmú kavics volt benne, a mi bénítólag hatott a téglának a kívánt mennyiségben való előállítására.

Minden egyes mézartalmú kavics megakasztotta a munkát, apró robbanásokat idézett elő, s míg a kavicsot eltávolították, sok idő pazarlódott el.

A gőztéglagyár már három év óta állott fenn, s noha igen szépen jövedelmezett, Ardy Ábrahám lelkét, mérnöki esztétizálomban tartotta.

Nyolcz-tíz gépet is konstruált, hogy a kavicsot eltávolítsa az agyagból. De egyik gép sem vált be. Tanácskozott néhány külföldi szakértővel, de ezek sem tudták a problémát megoldani.

Időközben családi ügyek is nagyon elfoglalták. Testvérbátyjának, egy szegény, beteges falusi tanítónak három leányát adta férjhez. Mert becsapóknak az volt a legnemesebb tartalma, hogy családját jólétbe juttassa.

Mint mindenben, hűgának kibízásításában is okos, előrelátó embernek bizonyult. Jól a szemébe, a lelkébe nézett a teendő rokonoknak. Az orvos nyugalmával és tudásával tapogatta ki a jellemüket. Hónapokon át válogatott s harmincz közül választott ki harmat.

Tiszteességes hozományt adott: harmincz ezer koronát mindegyiknek. Könnyen tehetett, mert a téglagyár hatalmasan lendült, daczára az anyag hibáságának.

Az utóbbi időben Ardy Ábrahám ideges, türelmetlen lett. Állandóan boszontogott, hogy mások által is nagyra tartott tudásával sem tudott segíteni a kavics eltávolításán.

Egy nyári delután ablakából kikönyökölve nézte a végtelen rónát, a vetések fölött libegő könnyű párákat, a komolyan, megfontoltan dolgozó munkásokat, mikor ablaka alól két leány beszéde vonta magára figyelmét.

A gyárban alkalmazott két gépiró kisasszony hangját ismerte fel, kik az ablak alatt egy padon gyanútlanul társalogtak.

— Ugyan Anna, ne beszélj blonkokat — hangzott az egyik leány ajkáról — a te apád jobban tudná, hogy kell a kavicsot eltávolítani, mint az igazgató, a ki mérnök.

Az a barna, alacsony, mély tekintetű leány,

A KONVENT.

kit társnője Annának szólított, határozott hangon válaszolt:

— Úgy látszik, igen, persze te nem tudod, hogy az én apám, ámár csak hivatalos, de ezermester.

— Ezermester!

— Igen, bizony, annak tartják az egész községben. A mit egyszer lát, hall, azt jobban tudja, mint a ki tanulta. A grófi kastélyban órákat, lakatot, hintót vele igazítottak, de még a cséplőgépet, az autóbilt is...

— Ugyan ne beszélj.

— De bizony Isten, igaz, — erősködött Anna. — Pedig nem tanult semmiféle mesterséget, de az öreg doktor százszor is azt mondta, hogy lángész.

— Milyen kár, — sóhajtott a másik leány — és mégis csak hivatalos. — Aztán hirtelen élénkebb hangba csapott.

— Aztán hogy akarja a kavicsot kiirtani az agyagból?

Anna, ki egy papiros lapot tartott a kezében, azt két réteg hajította olyanformán, hogy az hosszukás hengeralakot kapott, de nem csukódott teljesen össze.

— Így ni, — magyarázta Anna, — ezen a nyíláson menne az agyag a gépbe, persze az nem papiros lenne, hanem valami erős pléh, a kavics itt megtörődne s egy ember egyszerűen eltávolítaná.

Szünet következett, melyet a másik leány szakított meg. Azt kérdezte:

— Mért nem szól édes apád az igazgató úrnak?

Anna önértékesen emelte fel érdekes, barna fejét, melyre sima, tömött fekete haj borult.

— Mert édes apám, — mondotta, — csak akkor csinál meg valamit, ha megkérjük rá. Sokkal büszkébb, sem hogy ajánlkozni menne.

Árdy Ábrahám a véletlenül elcsúszott gondolatból tizenöt nap alatt olyan kavics tisztító gépet konstruált, mely kifogástalanul bevált. Aztán leült és levelet fogalmazott a következő tartalommal:

„Tisztelt uram!

Én öntől egy gondolatot loptam, mely nekem az idők során, úgy lehet, százezreket fog jövedelmezni. Tisztességes ember vagyok és illendőnek tartom, hogy ezt a dolgot egymás között szokásos megegyezésre elintézzük. Mily helyt ideje akad, látogasson meg azonnal.»

A levelet odavitte Annának, a gépiró kisasszonynak.

— Kopogtassa le azonnal, s hozza be, hogy aláírjam.

Anna néhány perc múlva lekopogtatta a levelet, bevitt főnökének, ki aláírta és száraz hangon utasította:

— Ezt a levelet czimezze édesapja nevére és küldje el ajánlván.

— Az én édesapámnak? — kérdezte Anna akadozó lélegzettel.

— Igen, az ön tisztelt édesapjának! Vagy, ha jobban tetszik, vigye el személyesen.

Még aznap este nyolcz óra tájban Anna atyja, az ezermester, a kopott külsejű hivatalos, megjelent a göztéglagyár igazgatójánál. Sután, restelkedve állított be.

— Nem tudom sejtteni, — mondotta a sapkáját babrálgatva, — hogy minek irányában tetszett azt a levelet írni.

Árdy Ábrahám röviden elmondotta, hogy mikép hallgatta ki véletlenül leánya beszédét, s hogy a hallottakból készítette el a gépet, melynek segítségével óránként három ezer darabban több téglát képes a gyár előállítani.

— Annyi az egész? — kérdezte az ezermester a vállát vonogatva, — ez bizony szóra se érdemes. Ilyesmért legfőkébb egy pipa dohányt szoktam kapni, azt is megköszönöm szépen...

Aztán mosolyogva tette hozzá:

— Hisz ennél sokkal nehezebb egy jó fűrfogót csinálni.

— Nem fűrjekről van itt szó, mondotta Árdy Ábrahám, hanem pénzről. Értette? Pénzről...

A FŐKAPU.

LELESZI KÉPEK. — Jelti Gyula főnökei.

Az öreg ezermester kissé hátravetette a fejét.

— Már engedelmét kérek az igazgató úrtól, szegény ember vagyok, szorult ember vagyok, de ilyesmért nem tudnék pénzt vállalni. Kiszűlné a szemem...

Árdy Ábrahám felkelt és az íróasztalra csapott.

— Jó, — mondotta mogorva arccsal, — azt látom, hogy mint ezermester rátartós ember. De most az apához beszélék.

— Az apához?

— Igen, az Anna apjához. Derék, jóra való, takaros leány. Hát majd én adom férjhez. Keressen neki tisztességes vőlegényt, aztán a lakodalom napján negyven ezer korona hozományt itt ezen az íróasztalon adok át neki. Ez ellen nem lehet szava.

Két hónap telt el. A két hónap alatt az ezermester négyszer jelent meg a téglagyárban. Mindannyiszor egy-egy vőlegényjelölt nevével. Árdy Ábrahám egyiket sem tartotta alkalmasnak. Az okos, komoly ellenvetéseket az ezermester is kénytelen volt helybenhagyni. Az utolsó találkozásnál tűnődve meredt tekintete a plafonnak. Aztán megszólalt:

— Most már igazán nem tudom, hol vesztünk vőlegényt?

Árdy Ábrahám hátradől a karosszékben s egy ideig turkált a hajában.

— Hát igaz, — mondotta nyugodt, vonatott hangon, — hogy hamarjában én sem tudnék valami alkalmasat kiemelni. Gyöngye a termés...

— Bizony gyöngye, — bólintott az ezermester.

— Úgy látom, — folytatta Árdy Ábrahám az iménti nyugodt hangon, — legokosabb mégis csak az lesz, ha én magam veszem el a maga leányát.

— Micsoda? Az igazgató úr?

— Igen, bizony.

Hirtelen tréfás hangba csapott.

— Ejnye, Kovács uram, úgy látom, maga csak akkor ezermester, ha más baján kell segíteni, a magát nem ösmeri meg. Hát nem vette észre, hogy mért voltam olyan válogatos.

— Igazán nem gondoltam reá. Esembe se jutott volna... Tyűh, mit fog az Anna szólni? Tyűh, a tagadóját. Tüstént szaladjok haza.

— Ne siessen, Kovács uram, az Annával már két hete eligazítottuk a dolgot. Szeptemberben lesz az esküvő. Ó mondta...

Az öreg izgatottan dörzsölte a homlokát.

— Az Anna! Ó? No már kimondom, a mi szíven van: az a lány külön ezermester mint az apja, ha ilyen férjet tudott magának szerezni...

A HÉTRŐL.

A szerelem. Két esztendeje annak, hogy egy párisi orvos-professzor könyvet adott ki, a melyben a legnagyobb határozottsággal betegségeknek deklarálta a szerelmet, a körképét is megállapította és olyan nagy tudományos apparátussal tudta támogatni ezt a tételt, hogy egész tábor gyülekezett köréje és melléje. Az ellenfelei kicsufolták, de akadnak értékes elmék is, a kik teljes meggyőződéssel és teljes komolysággal az igazát vallották. Ezeknek az embereknek, azaz a velük egy meggyőződésben lévőeknek most a gellérthegy szerelmi dráma látszólag igen erős argumentumot ad a kezükre. Annál erősebbet, minél tipikusabb ez a véres eset. Egy szerelmes kertészlegény — a ki ellentétben az idillikus szindarabok kertészlegényeivel, csunya és nyomorék — agyon akarja löni a szép leányt, a ki nem viszonozta az érzését. Elfogják, elítélik, két esztendőre bezárják. És mikor a büntetése letel-

A szép bűnös. A drezdai temető egyik hátulsó sarkában rendőrök őrzik a Beyer Gréta sírját — a szalagos koszorúk ostromló áradataitól. Ez a Beyer Gréta, a freybergi polgármester leánya, tudvalevőleg hóhér kezétől halt meg, mert dermesztő hegytelenséggel gyilkolta meg azt az embert, a ki őt a világon mindenkinél jobban szerette: a vőlegényét. Nem mártír volt, hanem gonosztevő, egyedül és kizárólag a maga beteg romlottságának az áldozata. És a mikor elföldelték, a derék százköztökben egyszerre mégis viharos hullámzásba jött az érzés, versek özőne termett az aranyhajú Grétéről és valósággal kifosztották a virágos boltokat, hogy koszorúkból emeljenek hegyet a kivégzett gyilkos nő sírja fölé. Ha a hatóságok útját nem állánák, talán még szobrot is emelnének neki. Nem akarjuk azt cselekedni, a mit a német újságok — ha minálunk történnék ez a sajtóságos eset — okvetlenül megtennének. Nem kereszteljük el a dolgot «német kulturképnek», a mint hogy ők

meggyőződéssel elhinni, hogy valóban bűnös lenne. Az aranyzóke hajú, kékszemű, rózsás arcú Beyer Greteben áldozatot lát, de ha egy himlőhelyes, kancsal csavargó követte volna el ugyanazt a bűnt, bizony senkinek eszébe se jutott volna virágot hinteni a sírjára. Nem igazság: de igazságos-e, hogy az egyik ember erősnek, szépnek és vonzóknak születik, a másik meg gyöngének, rútának és visszataszítóknak? Ebben az igazságtalanságban van valami ősi és eredendő, a min tehát föl nem háborodhatunk, legfőkébb csak sajnálkozhatunk.

Az adó. Újévi ajándékol azt a reformot kapjuk a kormánytól, hogy az adót ezután — postán is beküldhetjük az adóhivatalba. Ha «ajándékot» emlegetünk, ezt nem lehet egészen tréfának venni. Az angol közmondás, hogy: az idő pénz már érvenyt és elismerést talált az egész világon és ha akadna statisztikus, a ki kiszámítaná, hogy mennyi időt

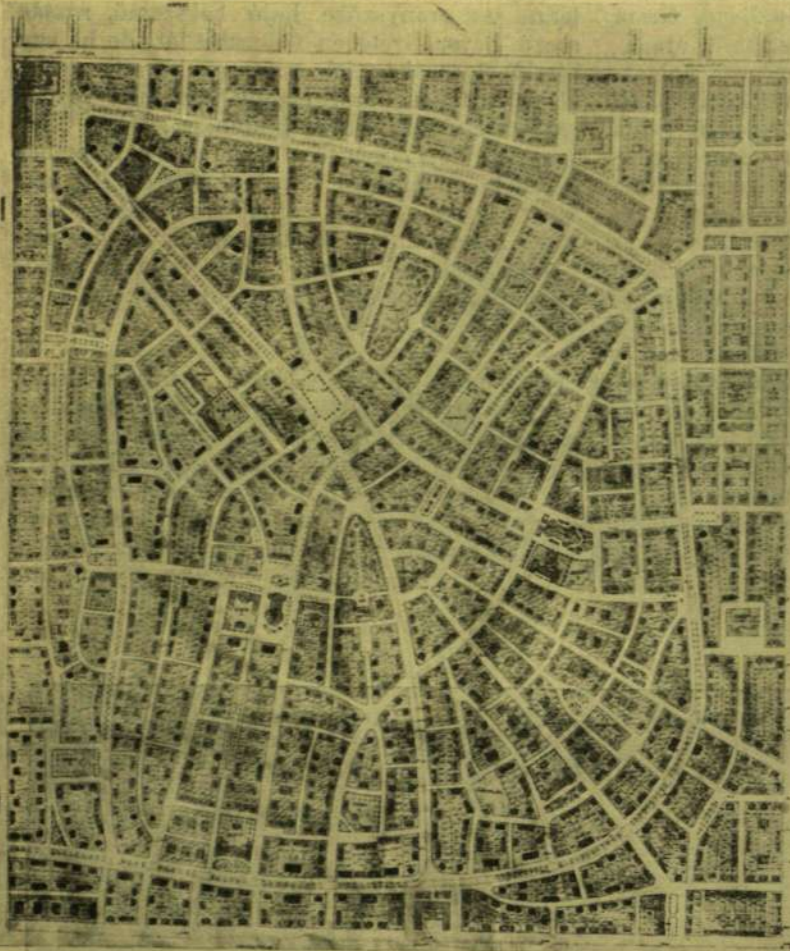

A FONÓBAN. — Pataky László rajza.

vén, a börtönajtó megnyílik előtte, első útja megint a leányhoz vezet, a kinek egész családját vérbe borítja, mert testükkel védelmezik ellene az üldözött teremtést. Most azután újból lakat alatt van a veszedelmes szerelmes legény. Szó sincs róla: ez az ember csakugyan beteg és a lelke meghibbanásának csakugyan a szerelme a forrása. Ez azonban mégse argumentum a párisi tanár tétele mellett. Mert hiszen az élet ezernyi példát ad, hogy hasonló kórságnak nem csupán a szerelem lehet a forrása, hanem minden erős és tartós érzés, a mely e szerencsétlenség vagy sikertelenség kohójába kerül és anyaga lesz annak a kémiai műveletnek, a melyet a szenvedés produkál az ember lelkén. Ha a lélek erős, fejlett és nemes anyagból való, csak jobb és emelkedettebbé válik ebben a megpróbáltatásban. Ha gyöngye és se a műveltség, se a belátás, se az önmagán való uralkodni tudás energiája nem támogatja, akkor prédája és áldozata lesz a szenvedelemnek, a mely rajta elhatalmasodott. De ennek a betegségnek és katasztrófának a magva nem csak a szerelem lehet, hanem a léleknek akármelyik indulata.

okvetlenül «magyar kulturkép» csinálnának belőle és mint ilyet hordozná meg az egész világ előtt «kiválóan jellemző adata gyanánt» a mi erkölcsi érzékünk és fölfogásunknak. Mi nem tartjuk az esetet a német erkölcsi fölfogás karakterisztikájának, sőt tovább megyünk és megvalljuk, hogy a mi ebben a megtévedésben (mert mindenesetre megtévedése az érzések igézetének) jellemző, az speciálisabb is, de általánosabb is, sem hogy akár Szászország, akár a német birodalom határai keretelhetnék. Hasonló dolog megtörténhetett volna minálunk is, Franciaországban is, Angliában is, a tengeren túl is a nélkül, hogy belőle valami fajlag vagy nemzetileg jellemző tulajdonságot lehetne következtetni — megtörténhetett volna egyszerűen azért, mert a gyilkos, a kit kivégeztek leány volt, szép, aranyhajú, fiatal és szerelmes. Olyan tulajdonságok, a melyeknek óhatatlanul varázsol van a naivabb és gondolkodás dolgában iskolázatlanabb lelkekre. A bűnt, a gonoszszágot, az ördögöt a maga megszemélyesülésében rutnak és visszataszítóknak tanultuk elképzelni és a fantáziának ez a nevelése a mint nem tudja szépnek elképzelni a bűnt, a szépről se tudja

vesztesgetnek el az emberek az adóhivatalokban, míg végre elintézhették a dolgukat a legminimálisabb óradíj szerint is horribilis summa kerülne ki ráfizetésnek. Már pedig ráfizetést semmiféle kereskedő vagy szolgáltató nem követelhet a portékájáért vagy a szolgáltatásáért. Nem követelhet az állam sem, a mely szintén szolgáltató minőségében kapja az adót a szervezett berendezkedés biztonságának és kényelmének az ára gyanánt. Minden reformot, a mely az állam és a polgár között való ügyleti viszonyt egyszerűsíti. Két érdek szempontjából kell üdvöské tartanunk. Az egyik a kényelmi és a takarékosági szempont, a melyet már jelezünk, a másik a viszonylatok tisztázásának, könnyebb és általánosabb megérthetőségének az érdeke, a melyet minden egyszerűsítés szinte önmagától szolgál és elősegít. Már pedig ha van ügylet, a mely lényegének még elemi tartalmában is ismeretessre szorul, mert a közönség egy óriási tömege előtt állandóan egy bizonyos fellelmetes homályban marad, úgy az adózás ez. A tanult ember is egész az egyetemig jut a nélkül, hogy egyszer is megmagyarázták volna neki, hogy az adókönyv tulajdonképpen egy számla,

Palóczy Antal I. díjat nyert terve a kispesti állami munkásház-telephez. (Folyó évi 48-ik számunkban Palóczy Antal neve alatt közölt terv Kotlár Henrik műépítész harmadik díjat nyert terve.)

a melyet bizonyos tételekben felsorolt szolgáltatásokért nyújt át neki az élete és vagyona biztosságán örökös állam. Az adó nem sarccs és nem bírság: logikus tehát, ha a behajtásának vagy lerovásának módja is minél kevesebb eltérést mutat más jogos követelések és kötelezettségek rendes teljesítési formájától. Minden eltérés egy-egy forrása annak a veszedelemnek, hogy az amúgy is hiányosan tájékoztatott emberekben az adófizetés lényegéről tévedések támadjanak. Az adóügynek megvan a maga külön tudománya, nehéz és komplikált tudomány: de az adózás berendezése nem lehet olyan, hogy az adó befizetése maga is tudomány legyen, a melybe a legtöbb ember úgy belékeveredik, hogy meg se próbálja, a míg el nem jön hozzája — az instruktor: az adóvégrehajtó.

*

A bojkott. Volt Budapesten egy vendéglős, a kinek az volt a passziója, hogy új és lehetőleg előkelő hangzású nevet adott az ételknek. Az étlapja csupa rébusz volt, mert ha megrendelt valamit az ember a hangzatos fogásokból, soha se tudhatta, micsoda ételt hoz majd a pinczér megfajtásnak. Egyszer a többek között «Japan duzzadó»-t is hirdetett ez az étlap a vendégeknek. A vendéglős egy törzsvendége — egy ügyvéd — nagyon kíváncsi volt és sokatgérőnek találta ezt a címet, tehát rendelt belőle egy porciót. És kapott egy tányér fölt rizskását, a mi igen jó étel, de a mi emberünk soha se szerette. Meglehetősen csodálódott arczot vágott tehát, a mit mikor a figyelmes vendéglős észrevett, mindjárt sietett is megkérdezni:

— Nincs talán valami hiba, nagyságos uram? A csodálódott vendég csöndesen felelt.
— Nincs. Sőt ennek az ételnek igazán gyönyörű neve van; a baja csak az, hogy valójában másnak hívják.

Ezt az esetet azok a hírek juttatják eszünkbe, a melyeket most nap-nap után olvasunk az újságokban az osztrák és a magyar áruk bojkottjáról Törökországban. A bojkott ma már internacionális szó lett, világos és határozott tartalommal. Tudjuk, hogy elzárkózást jelent valakitől vagy valamitől és ezzel az elzárkózással a megvonását valamely erkölcsi vagy anyagi haszon értékének, a mely értékkel való rendelkezés személyes jogainak körébe tartozik. A bojkott tehát, bár ellenséges művelet és ártó tendenciájú, belül kell, hogy maradjon a tör-

vényes cselekvési szabadság határain. Nem lehet más, vagy több, mint az elhatározásainkból és cselekedeteinkből fakadó haszon olyan elhelyezése, hogy abból valakinek vagy valakiknek semmi se jusson. Ha a török kereskedők nem akartak magyar vagy osztrák árut rendelni, a török közönség nem akart ilyen portékát vásárolni: csak a jogával élt. De ha a fölbujtogatott tömeg megrongálja, elpusztítja, a tengerbe dobja ezt az árut, a mely nem az övé, hanem idegen tulajdon, ezt már nem bojkottnak hívják, hanem egészen másnak. Hasztalan keresztek el akliv bojkottnak, a diplomácia szókincsének ezt a legújabb gazdagodását ilyen értelemmel legfőleg csak — a mi szociáldemokratáink lesznek hajlandók elfogadni, a kik a mi nap karbolla öntötték le az általuk ugyancsak «bojkottált» cukrászdákban a süteményeket. De egyébként az egész világon mindenki

nagyon érthetőnek kell, hogy találja ezek után, ha a mi konstantinápolyi nagykövetségünk, *Palavicini* örgróf így szól a török nagyvezérhez:

— Az önk bojkottjának, ahhoz képest, a mi, még valóban szép neve van. A baj azonban az, hogy ezt igazában másnak hívják.

GERSTER KÁROLY KÉPEL.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület ujonnan felavatott palotájában érdemes festőművésznünk, *Gerster* Károly, gyűjteményes kiállítását rendezett műveiből. Gerstert inkább mint jeles arcképfestőt ismeri a közönség; a tárlatokon — főleg az utóbbi időben — ritkábban találkozunk nevével, bár volt idő, mikor a művész tevékeny részt vett a művészeti mozgalmakban. Már a Nemzeti Szalon alapítói között is ott találjuk nevét s a Szalon első korszakában, *Margitay* Tihamér elnöksége alatt, a boldogult *Mesterházyval* együtt vezető embere volt az akkor még gyermekeiket élt műgyesületnek. Multjában egyik jelentős állomása Páris volt, hol a *Julian*-iskolának kiállításain ismételtelen feltűnt kitűnő akt-tanulmányai, sőt az *Akadémia* díjat is nyert.

Kiállításának legbecesebb része is ezekből az akt-rajzokból kerül ki, melyek érdekes beállításukkal, gondos modellirozottságukkal, a fényhatások lelkiismeretes megfigyelésével tűnnek ki s rajztudásban is első rangúak. A rajz egyébként festményeinek is erős oldala, másrészt meglepő — épen, mert utóbbi időben ritkán láttuk a művészt kiállításainkon, — mily sokoldalú *Gerster* festői tárgyainak megválasztásában. Legszívesebben tájképet fest ugyan, de a tájba mindig bele tud helyezni valami alakot, mely mozgásával, cselekvésével érdekesebb teszi magát a tájat is. Levegőtanulmányai is finomak; ez főleg néhány jellegzetes gellérthegy látképét teszi becsessé, hol a havas, ködös párázatok nem egyszer előkelő tónust adnak képeinek. Genre-jai viszont az esetkezelés szinességével hatnak roppant közvetlenül; egyszerűen, alla prima vannak odavetve, csak a jellemző vonalak és foltok hangsúlyozásával. E tekintetben «Az utolsó levél» s a «Munka után» a kis tárlat legjobb darabjai. Néhány finom interieur és csendélet teszi még változatosabb az intim kis tárlatot, melynek sikere — reméljük — buzdítani fogja a tehetséges művészt a nagyobb tárlatok rendszeresebb felkeresésére is.

A KIRÁLYOK.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta Jules Lemaitre. Francziából fordította Schöpflin A.

XXIX.

Néhány nappal *Loewenbrunn*ba érkezése után másodszeri gutaütés érte az öreg királyt és azóta nyelve megbénult, tagjai mozdulatlanok, gondolata szórakozott vagy alszik, — olyan volt, mint egy az élők világából már elköltözött ember. Elbeszéltek neki kellő óvatossággal és elhallgatásokkal a marburgi eseményeket, a birodalmi tanács munkálatait, az október elsei tüntetést és mindazt, a mi erre következett. De úgy tetszett, mintha meg se értette volna, a mit mondtak neki. Csak a kis *Vilmos* egészségi állapotáról tudakozódott néha...

Egyedüli öröme volt enni, mint a falánk gyermek és kivitetni magát, ha szép volt az idő, kerekesszékén a nagy faszor alá. Órák hosszat elnézte a helyet, a palota homlokzatának hosszú oszlopsorait, a szökőkutak fenségét, a királyi felvonulásokra készült utakat, a lépcsőket, melyek az egymás fölötti terraszokat összekötötték, a pompás márványszobrok kimért körét, melyeket megaranyozott a nap-sugár, vagy föltossá tett a por és az eső, a csillag-sugarak módjára vonuló faszorokat és találkozó pontjukon *II. Hermann*nak, a rettenetes ősnak óriási lovas-szobrát. Az öreg király nézte mindezt, mintha még sohase látta volna, kétségkívül azért, hogy a halálba elvigye magával faja régi pompáinak látványát; néha egy sikoltó nyögés, mint valami kisgyermekkiáltás szakította meg tévoja extázisát.

Csak nagyon ritkán kívánta látni fiait, a hercegeket. *Vilhelmina* hercegnő, a kinek a lelkét a magával inkább egyezőnek tudta, volt az egyedüli, a kinek jelenlétét szeretnie látszott. Ezen a napon szobájában volt, lábai be voltak bugyolálva és nézte az ablakon át, hogy folydogál le a víz *II. Hermann* bronz-vallain. *Vilhelmina*, mikor közeledett hozzá, oly sápadtnak és gyöngének látszott, hogy az öreg király lerázta magáról a kabulatót és nyugtalanság tűnt fel üres tekintetű szemében.

Vilhelmina megértette.
— Az unokája jól van, — mondta. — Nem róla van szó, hanem a két fiáról.

Habozott, keresve a szavakat.
— Nem lehet elhallgatni, a mi történt... Az Isten sújtott minket, atyám.

A könnyek előntötték arczát. Az aggastyán arca megnyúlt a nagy erőfeszítésben és dadogó nyelvel kérdezte:

— Hermann?
Vilhelmina szólni akart, de nem tudott. Zokogva borult le az öreg király mellett.

A beteg tekintete kissé megcsillant; béna újjai lassan mozogtak a karosszék karjain, tempa mozgolódás járta át gutaütött tagjait. Egy tragikus eszme hirtelen csapása alatt emléje ismét rezgésbe jött, első pillantásra felfogta, menyire jelenvaló és reális minden lehetséges baj és megértve ezt, a felindulás, melyet érzett, jótékony remegésbe hozta egész testét, úgy, hogy azoknak a dolgoknak a borzalma, melyeket megsejtett, az élet némi csekély része visszatérésének öröm-érzésével járt együtt.

Félig megoldódott nyelve ki tudta mondani:
— Így... a legrosszabb bajra... kell elkészülve lennem?...

Vilhelmina nem felelt.
Ekkor az aggastyán érthetőleg szól:
— A birodalom mostani helyzetében még fiaim halála sem a legnagyobb szerencsétlenség.

XXX.

Másnapról fogva *XVI. Keresztély* beteg karosszékéből elnökölt a minisztertanácsban. Állapota megjavult, mozgatni tudta újjait s karjának alsó részét s bár a hangja gyöngé és a nyelve nehézkes maradt, tudott úgy beszélni, hogy megértesse magát. Halálra vált testét erős akarata tartotta fenn, a melyet egy sürgős köteleesség szükségére ébresztett fel.

— Az Isten megpróbál engem mindenféleképen. A visszavonulásban, a hol a végső nyugalmat vártam, a legkégyetlenebb csapásokkal sújtott, a melyek csak apát és királyt

MUNKA UTÁN.

AZ UTOLSÓ LEVÉL.

GERSTER KÁROLY FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

érhetnek és azt mondhatnám, hogy csak azért halasztotta el halálomat és adta vissza nekem az élet egy árnyékát, hogy annál jobban érezem kezének súlyát. De tegyük meg kötelességünket.

Megdieszte *Kersten* tábornokot erélyéért, fölfüggesztette tizenkét újság megjelenését, vizsgálatokat rendelt el a különböző forradalmi pártok vezetőinél, néhányat közülök bebörtönöztetett s további rendeletig összevonta a marburgi helyőrséget.

Azután kijelentette, hogy az új képviselőházat a lehető legrövidebb idő alatt össze kell hívni. «Tekintettel az idők szerencsétlenségére», megette az új eszméknek ezt a jelentékeny engedményt és nem találta volna alkalomszerűnek, hogy souverain hatalmát annak lerombolására használja, a mit idősebbik fia csinált. Megbizta *Moellnitz* gróft, hogy alakítson új miniszteriumot. A mint ez a miniszterium megalakult, a király lemondott unokája javára.

Időközben erőlyesen sürgette az «orsovai büntény» vizsgálatát. Ez a rejtelmes ügy szenvedélyesen izgatta a közönséget. A király kezdetben arra számított, hogy a két herceg halála, ámbár az egyik közmegejtésben élt, a másik pedig népszerűtlenné vált, a részvét és felháborodás nagy mozgalmát fogja fölkelteni, a melynek a királyi család és a konzervatív érdekek hasznát vehetik. Valósággal azonban, mikor az első felindulás lecsillapodott, a nép csak a feleség kíváncsiság érzését mutatta és nem látott a kettős királygyilkosságban egyebet, mint nem mindennapi napihirt; de ennek az érzésnek is ugyanaz lett a hatása, mint a melyet a király a másik érzéstől várt. Tizenöt napra egész *Alfánia* elefejtette a politikai és társadalmi kérdéseket s csaknem teljesen békét hagyott a kormánynak.

Akár politikai fogásból, akár meggyőződésből, a király elhíresztelte az a föltevést, hogy szociálista merénylőtlén van szó és a vizsgálatot e szerint az előzetes föltevés szerint vezették. A tények kezdetben ezt is igazolták. De nem lehetett őket a nélkül nyilvánosságra hozni, hogy le ne leplezzék egyúttal a két her-

ceg magánéletének bizonyos titkait s nem lehetett megcsipni az állam ellenségeit a nélkül, hogy el ne árulják áldozataik bizonyos gyöngeségeit. A király habozás nélkül beleegyezett, hogy a fátyol legalább félig levonassék, abban a meggyőződésben, hogy az adott körülmények között egy felsőbb érdek parancsolja, hogy szembenézzon a nyilvános kommentárok bántó indiszkrétcióival.

A marburgi újságok a következő híreket közölték:

«Az orsovai merénylet ügyének vizsgálata nagy lépéssel haladt előre. Megemlítettük már, hogy a kastélyban egy bizonyos *Leilof* grófnő lakott, a ki a merénylet óta eltűnt. Most meg van állapítva, hogy ez a *Leilof* grófnő nem volt más, mint *Thalberg* *Frida* kisasszony. *Vilhelmina* hercegnő ő királyi fenségének udvarhölgye. *Hermann* herceg *Thalberg* kisasszony iránt különös vonalozással viseltetett, a melyet könnyű megérteni, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a fiatal leány unokahuga *Frauenlaub* marquisnak, a herceg egykori nevelőjének és hogy meghasonolva nagybátyjával és anyjával *Páris*ba menekülve, *Hermann* herceg itt találkozott vele, kibékítette őt nagybátyjával és bevezette az udvarhoz. Megvolt benne az a szeretet, melyet gyakran szokott az ember az iránt érezni, a kinek nagy szolgálatakat és részvét és felháborodás nagy mozgalmát fogja fölkelteni, a melynek a királyi család és a konzervatív érdekek hasznát vehetik. Valósággal azonban, mikor az első felindulás lecsillapodott, a nép csak a feleség kíváncsiság érzését mutatta és nem látott a kettős királygyilkosságban egyebet, mint nem mindennapi napihirt; de ennek az érzésnek is ugyanaz lett a hatása, mint a melyet a király a másik érzéstől várt. Tizenöt napra egész *Alfánia* elefejtette a politikai és társadalmi kérdéseket s csaknem teljesen békét hagyott a kormánynak.

Thalberg kisasszonyt, kinek egészsége gyöngében állt, mintegy négy hónappal ezelőtt nagybátyja gondoskodása helyezte el az orsovai kastélyban a *steinbachi* erdő közepén, hogy ott levegő-kúrát használjon. Miért vette fel a *Leilof* grófnő nevet? Ezt a részletet csak az magyarázza, hogy a forradalmárok általában szeretik a titkolózást. Kétségtelennek látszik, hogy a végzetes éjszaka előtt *Hermann* herceg azzal a gyöngéd jóssággal, a mely jellemezte, egy szer-készert meglátogatta a fiatal beteget.

Ő királyi fensége rossz helyen alkalmazta jó-

szívűségét. Most már nyilvánvaló, hogy *Frida*, a ki fentartotta összeköttetéseit a szociálista párt legradikálisabb töredékeivel, gyalázatosan elárulta királyi pártfogóját és valami ürügy alatt odahívta az orsovai kastélyba, hogy kiszolgáltassa a gyilkosoknak. *Thalberg* kisasszony levelei között megtalálták *Latanief* *Audotian*ek egy levelét, a ki bejelentette neki látogatását arra a napra, a mikor a kettős büntény elkövetett.

Thalberg *Fridát* és *Latanief* *Audotiat* a rendőrség erősen keresi.

A bizonyítékok *Latanief* *Andotia* ellen halmozódnak. A revolvert, melyet a szalon butorai alatt találtak, egy marburgi fegyverkereskedő fölismerte, hogy ő adta el tizenöt nappal ezelőtt egy nőnek, a kinek személyleírása ráillik *Latanief* *Audotia*ra. Egy hasonló külsejű nő láttak a gyilkosság napján délután három óra tájban egy magános csárdában a *Kirchdorf* és *Steinbach* közötti úton.

Latanief *Audotiat* tegnap este elfogták abban a kis szállodában, a melyben *Marburgban* lakott és a hova elég vigyázatlanul visszatért. Nem állott ellen a rendőröknek és csak ennyit mondott: «Vártam, hogy el fognak jönni.» A vizsgálóbíró előtt gyűlöletes cinizmust tanúsított. Bevallotta, hogy a büntény napján meglátogatta *Thalberg* kisasszonyt és hogy a szalonban talált revolver az övé. Hozzátette, hogy helyesli *Hermann* herceg meggyilkolását, de hogy ő követte el, azt tagadja. A kihallgatás végén azt kérte, hogy adjanak neki hírt fiatal barátnőjéről s mikor nem kapott feleletet, könnyekben tört ki.

Thalberg *Fridának* mostanáig semmi nyoma.

Nyilvánvalóan látszik, akárhogy tagad *Audotia*, hogy ő gyilkolta meg *Hermann* herceget. Voltak-e *Fridán* kívül még büntársai? Ez hamarosan ki fog tudódni, mert a forradalmi pártnak azokat a főembereit, a kik *Audotiat*val közelebbi összeköttetésben álltak, letartóztatták.

Otto hercegnék gyilkosa a legnagyobb va-

JÁTÉK-ÁRÚSOK.

lőszínűség szerint Günther, a portás. Ennek az öreg katonának az előléte kifogástalan, de testestől-lelkestől Thalberg kisasszony híve volt s nem lehetetlen, hogy ebben az esetben az engedelmesség vitte a bűnbe. Máskülönben talán nem is tudta, ki az, a kit megölt.

A golyó, mely Ottó herceget érte, ugyanolyan kaliberű, mint az öreg portás puskája. Az igaz, hogy Günther ruháján nem találtak semmiféle vérvomot, pedig több mint száz méternyire kellett hogy vigye áldozatát onnan, a hol megölte. De Ottó herceg sebe nagyon keveset vérzett és különben is Günthernek rendelkezésére állott az egész éjszaka, hogy megsemmisítse a ruhát, melyet a bűntett elkövetésekor viselt.

Az orvosok véleménye szerint Ottó herceg később halt meg, mint bátyja. Föltehető, hogy Ottó hercegnek sikerült elmenekülni a bűnös házból és Günther, a ki kívül őt állott, akkor löbte meg, mikor a kerten át menekült.

De milyen úton-módon vonzották oda Ottó herceget ebben a késő órában ebbe a félreeső házba? Nem szabad elfeledni, hogy a herceg, a ki maga volt az egyszerűség, szeretett őse, XII. Keresztély, a jóságos, példájára elvegyülni a nép közé s gyakran keresett így ártatlan kalandokat. Kiderítették, hogy a gyilkosság előtt való nap inkognitó részt vett a steinbachi népmulatságban és hogy itt ismeretséget kötött Günther unokájával. Hozzáteszszük, hogy a leány erkölcsi, köztudomás szerint, lazák voltak.

Günther és Kate állatias hallgatásba burkolóznak. Remélik, hogy a magányosság megtöri ezt a makacsságot.

A mi Thalberg Fridát illeti, komoly okok vannak arra a föltevésre, hogy Londonba vagy Párisba menekült.

Ilyen volt az «orsovai rejtély» hivatalos magyarázata. Az öreg királyt csak félig elégítette ki. A szociálista csapda föltevése sok ellenetessel találkozhatott, ha az ember pontosabban megvizsgálta. Hát a két gyilkosság melodramatikus összetalálkozása végre is csak a véletlen műve volt? Akkor mindegyik gyilkosságot külön kell megmagyarázni. Keresztély király hajlandó volt azt hinni, hogy Audotia igazat mond, mikor tagadja, hogy ő gyilkolta meg Hermann herceget. Micsoda érdeke lehet a tagadás, a mely nem menti meg a fejét, miután tettelegesen és lélekbeli büntársnak vallja magát, a mi magában is elegendő a halálbüntetésre? Másrészt Frida és Hermann levelezése, a mely az öreg király keze között volt, valószínűtlen tette, hogy Thalberg kisasszony ölte meg platonikus kedvesét forradalmi fanatizmusból. Mindazáltal minden valószínűség szerint ő volt a gyilkos. Föl lehet-e Fridánál tételni a féltékenység valami rohamát? Vagy Hermann, belefáradva ennek a viszonyoknak szellemi voltába, erőszakos lett és ez a különös

leány revolverlővésekkel védte az erényét az ember ellen, a kit szeretett?

Ottó meggyilkolására könnyebb volt a magyarázat. A király ismerte ifjabbik fiának titkos erkölcsi és az aljas kalandokban való kedvtelését. Egy golyó, melyet valami szerelmes béreslegény vagy kocsis küldött bele, könnyen leüthette lábáról, mikor a portás unokájával való találkáról távozott... A két gyilkosság között nincs semmi kápos, csak az időnek és helynek ez a rendkívüli találkozása. De ha ez a találkozás nem emberi machináció eredménye, a vallásos király kész volt az isteni akarat közbelépését látni benne. Föltevéseit megtartotta magának s a vizsgálatot erőlesen abban az irányban vezettette tovább, a melyben megindította. Bizonyos, a Gondviselés azért engedte meg a két herceg megölését, hogy neki fegyvereket szolgáltatasson a társadalom ellenségei ellen és hogy ő megmenthesse, a mit fiainak gyöngesége és méltatlansága oly súlyosan megrendített.

Audotia ezalatt nagyon boldogtalan volt börtönében. Meg volt győződve, hogy Frida ölte meg Hermann herceget. Áldotta és dicsőítette érte szívében. De ugyanekkor vigasztalhatatlan volt, hogy elvesztette Fridát. Olyan anyai érzést fedezett fel magában, a melynek mélységét azelőtt nem is gyanította és — attól tartott — most először szeret egy személyt anynyira, mint az emberiséget.

Az orsovai látogatására következő éjjel, s az utána való egész nap hasztalanul várta barát-nőjét. A kettős gyilkosság híre először örömmel árasztotta el: azt hitte, a nép kész megragadni az alkalmat, hogy fölkeljen és kikiáltssa a köztársaságot. De XVI. Keresztély föltámadására nem számított. Visszatérve Marburgba, a pártot habozónak, az öreg király szigorú rendszabályaitól megfélemlítetnek találta, a nép többségét pedig elszórákozattatta ez a nevezetes bűneset, mint valami bünyűgyi regény; sokkal több volt benne a kíváncsiság napról-napra követni ennek a «rejtelmes eset»-nek a fejleményeit, mint a hajlandóság felszabadítani magát.

Így lelke gyermekének hőies tette és talán halála is, (mert alig kételkedett benne, hogy Frida öngyilkos lett) hasztalan volt a szent ügyre nézve! Az a gondolat, hogy Frida ő miatta halt meg és hiába, kinozta az öreg forradalmárnt. Hite nem ingott meg: ha «az idő» nem telt meg be, majd be fog telni, erről nincs kétség. De szíven volt találva s nem volt bátorsága cselekedni. És ezért történt, hogy egy este, nem kétségbeesve, hanem rettenetesen elfáradva, hazament lakására, hogy itt várja meg a rendőrség embereit.

És czellájában harisnyát és ruháskákat kötött a rabok gyermekeinek.

SÁTRAK A SZARVAS-TÉREN.

A TABÁNI BÜCSÜRÖL.

XXXI.

XVI. Keresztélynek támadt egy eszméje. Günthernek katonai szolgálata (három hadjárat, négy sebesülés, két dicséző megemlékezés a napiparancsban, és pedig nem a csata hevében tanúsított merészségért, hanem a parancs szigorú és szívós megtartásáért), aztán az a vélemény, a mely róla a faluban, a hol a hadseregéből való kilépése után lakott, el volt terjedve, — mindez arról győzte meg a királyt, hogy Günther derék, nagyon egyenes, nagyon becsületes ember, nagy tiszteletben tartja azt a megszámlálhatatlan sok hatalmat, a melyeknek a szegény ember engedelmisséggel tartozik. Csak megfelelő módon kell tehát kérdezni, ha az ember meg akarja tudni az igazságot.

A király fölkererte a rendőrfőnököt, hogy vezesse elébe Günthert és Katet; ő maga akarja őket kikérdezni.

A rendőrfőnök ellenetést tett, hogy ez szokatlan dolog. De a király megjegyezte, hogy ő a király és hogy a jogait nem korlátozza semmiféle irott alkotmány, mivel Alfánia egész az új rendig az abszolút monarchia jótéteményeit élvezte.

Egy reggel tehát egy kocsis elvitte Günthert és Katet a királyi palotába. A rendőrök a királyi kabinet ajtajánál hagyták el őket.

— Jöjjön ide, Günther. Maga se féljen, kisasszony.

Nem féltek. Csak nagyon meg voltak lepelve, egy kis időre volt szükségük, a míg megértették, hogy ez az aggastyán, a kit az öregség összetöpörített, a ki háziruhában, prémekbe burkolt lábbal ült, csakugyan a király.

— Tudom, Günther, hogy maga becsületes ember, hogy sokáig katona volt és hűségesen szolgált. Valamit talán eltitkolt a bíró elől. Ezért akartam beszélni magával. Nekem mindent meg kell mondania. Nem akarok tört vetni magának. Az unokája előtt kérdezem ki magát és maga előtt az unokáját. Könnyen rászédhetnek, ha akarják. De biztos vagyok benne, hogy meg fogják nekem mondani az egész valóságot, akárhogyan is. Beszéljen: a király hallgatja.

Günther tuskés bajusza remegett a megindulástól. Katera eleinte nagyon hatott a hely pompája, most csaknem mulatott, fejét lehajta nézegette a butorokat és szőnyegeket.

— Felség, — mondta Günther, — a legutolsó gazember volnék, ha nem beszélnék felséged előtt olyan őszintén, mint az Isten színe előtt.

— Azzal vádolják, — mondta a király, — hogy maga ölte meg Ottó herceget, talán a nélkül, hogy tudta volna, kicsoda. Ez pedig mentségére szól. Azzal vádolják, hogy Thalberg Frida iránti engedelmségből tette, mert teljesen híve volt neki.

— Felség, — felelt az öreg katona, — igaz,

hogy én engedelmes híve voltam az asszonyomnak, de nem úgy, hogy gonosz is tettem volna és különben is ő soha nem parancsolt nekem ilyet. Ime, ez történt: Azon az éjszakán — tíz óra tájban lehetett, — lépéseket halottam, valakinek a lépéseit, a ki óvatosan közeledik. Fölkeltem, de mielőtt kimentem volna, eszembe jutott, hogy egy pillantást vetek az unokám szobájába és... Szóval láttam, hogy az unokám nincs az ágyában.

Kate makacsul tiltakozott:

— Hogy én nem voltam az ágyamban?

— Te.

— Hogy lehet ilyet mondani!

— Hallgass, — mondta az öregapa, — és ne hazudozz.

— És aztán? — kérdezte a király.

— Kimentem a puskámmal és láttam egy férfit a paja létráján. Odakiáltottam: «ki az?» Nem felelt, hanem szaladt lefelé. Ezt gondoltam: «Vagy az unokám után jár, vagy tolvaj, vagy pedig ki akarja kémlelni a királyi herceget. És mind a három esetben csak egy tennivalóm van.» Löttem. A férfi elesett. Fölkelt és a fák felé vonszolta magát. Utána mentem és holtan szedtem fel.

— Fölismerte abban a pillanatban?

— Felség, elmondok mindent. A teli hold világított, megvizsgálhattam a halott arcát és gyanítani kezdtem, hogy Ottó herceg ő királyi fensége. És ezért nem akartam vallani.

— Félelemből?

— Nem, hanem tiszteletből.

— És aztán?

— Aztán csak egy gondolatom volt: elvinni a holttestet mentől messzebbre. De nem volt elég erőm: ott hagytam a park falának hosszszában, a hol másnap megtalálták. Rendbehoztam a létrát. Visszamentem a házba. Katet az ágyában találtam. Megvertem; megmondtam neki a véleményemet, a miért megölettem velem egy embert. És aztán vártam a nappalt.

— És arról, a mi a kastélyban történt, mit tud?

— Semmit, felség.

— Egyáltalán semmit?

— Nem hallott semmit?

— Egy hangot sem, felség. Az én házacskám több mint száz méternyire van a kastélytól és egy nagy facsoport választja el.

— De előtte való nap nem vett észre valamit?

— Az asszonyom nagyon jókedvű volt, mert a fenséges urat várta. Virágot szedett és földíszítette vele a szalont.

— Nem kapott látogatót?

— Igen, felség, egy öreg hölgy volt nála fekete ruhában.

— Latanief Audotia. Hány órákor?

DIÁKOK VIRÁGOT HINTENEK A DANTE-SZOBOR ELÉ A MILANÓI NÉPGYŰLÉS UTÁN.

— Négy óra tájban, felség.
— Látta ezt a nőt elmenni?
— Igen, felség.
— Biztos, hogy elhagyta a parkot?
— Igen, felség, én nyitottam neki kaput.
— Mit gondol, képes volt-e Thalberg Frida arra, hogy megölje Hermann herceget?
— Oh, felség... Úgy szerette, mint a jó Istent.

— De vannak nők, a kik ölnek, mert szeretnek.

— Az asszonyom nem volt afféle, felség.

A király Kate felé fordult.

— És maga, kisasszony, mit tud mondani?

— Semmit, felség.

— Oh, te szerencsétlen! — dörmögte Günther. — Beszélj mindjárt, ha a király kérdez?

— Ne bántsa, Günther. Feleljen, leányom.

— Hol találkozott Ottó herceggel?

Günther közbeszólt:

— A steinbachi mulatságon, felség.

— Hadd beszéljen ő, Günther.

Kate elszánta magát.

— Na igen, hát ez talán az én hibám? Hát tudtam én, hogy herceg?

— És mikor találkozott vele újra?

— Másnap, mikor hazamentem Steinbach-

ból, utánam jött és bejött mögöttem a kastélyba. Nem volt odabenn senki... Igergetett mindenfelét... azt mondta, jöjjen ki elébe éjszaka a pajtába. Nohát!

— De hogy tudott bemenni?

— Benne felejtettem a kulcsot a park kis kapujában. És ő elvitte.

— És maga nem látott senkit a kertben, sem a kastély körül, mikor erre a találkára ment?

— Nem mentem el, felség.

— Nem ment el a találkára?

— Nem, felség.

A leány gyors fejmozdulatokkal beszélt. Érezni lehetett, hogy megint megmakacsolta magát, akár buta önféjűségből, akár a következményektől való ösztönszerű félelemből.

A király ezt mondta neki:

— Vigyázzon. Ha eltítozik valamit, bűnösebbnek fogják tartani, mint a milyen. És a végén minden kiderül. Édes leányom, a király kérdezi magát és a király nem ellensége magának. Nincs semmi hozzátenni valója?

— Nincs, felség.

Keresztély király fordított egyet a dolgon. — Hát akkor a kihallgatásuk véget ért és ime, tudom, a mit tudni akartam. Thalberg kisasszonyt tegnap elfogták. A maga feleletei halálra ítélik őt, mert ezekből kiderül, hogy csakugyan ő ölte meg Hermann herceget.

Az a látomány, hogy Frida föl van akasztva és lógatja a nyelvét, a hogy a kivégzetteket ábrázoló képeken látni, és ugyanebben a pillanatban bájoságának, jóságának s annak a nyíltszívűségnek emléke, melylyel Katet védte és a szelíd szavak, melyeket mondott: «Kate okos lány... Nem kell a roszt hinni, Günther... Maga nagyon szigorú iránta...» Mindez a leány szívére hatott és ez a kiáltás tört ki belőle:

— Ez nem igaz, felség!

— Honnan tudja? — kérdezte a király.

— Hát jól van, — szólt a leány. — Meg fogok mondani mindent, kezdettől fogva.

Emlékezett Ottó kérdéseire, arra a módra, a hogy a szalont nézegette, és hirtelen az volt a benyomása, hogy ez a kíváncsiság ellenséges természetű és hogy van valami rejtelmes kapcsolat Ottó látogatása és Hermann halála között.

— Mikor Ottó herceg bejött, — mondta, — a szalontan maradt, a míg én elrendeztem az ebédöt és aztán mindent megvizsgált. És aztán kérdezte az asszonyom nevét és hogy milyen a külseje. Megmondtam neki; nem hittem, hogy valami roszt várja-e? Mit tudtam én, hogy az is herceg? Mégis kezdem bizalmatlankodni és azt mondtam neki, hogy ehhez semmi köze. De mivel mindenütt virág volt, ezt mondta:

A RÓMAI NAGY TILTAKOZÓ NÉPGYŰLÉS, BARZILAI KÉPVISELŐ BESZÉDE ALATT.

OSZTRÁK-ELLENES TŰNTETÉSEK OLASZORSZÁGBAN.

DEBRECENI LÓVÁSÁR.

«Ezek a virágok várnak valakit, ez világos, mint a nap.» És aztán elment.

A király elgondolkozott, a fejét még jobban lehorgasztotta, elborzadva azoktól a dolgoktól, a melyeket sejtett. Szegény reszketeg kezei még jobban remegtek a térdén.

— Többet nem tud, gyermekem?
— Nem, — szólt a leány. — Van még más is. Abban a pillanatban, a mikor kimentem a házból a rendez-vousra...

— Hát mégis elment?
— Igen, felség.
— És találkozott Ottó herczeggel?
— Igen, felség.
— Beszélte újra Leilof grófnőről?
— Nem, felség.
— Jókedvű volt?
— Nagyon jókedvű, felség.
— És maga a szeretője volt?

Kate lehajtotta fejét és elpirult. A király Gertrud herczegnőre gondolt, a ki oly régóta beteg már... Nagyon jóságos hangon mondta — Folytassa, szegény gyermekem.
— Mikor kimentem, — mondta a leány, — láttam a kastély terraszán egy egészen fekete bőrtöltött nőt.

— Mért nem mondta ezt mindjárt, Kate?

HÁNY ÉVES A CSIKÓ?
TÉLI KÉPEK AZ ALFÖLDRŐL.

DEBRECENI SERTÉSVÁSÁR.

betölteni. El fog felejteni mindent, a mit látott és felelni fog az unokája hallgatásáról.

Aztán Katehez szólt:
— Menjen gyermekem és igyekezzék okosan viselni magát.

Kivezeték a rabokat. A király sokáig nézte menyét... A herczegnő kiállotta ezt a tekintetet, de gögös ajka, a Mária Antoinette-ajak, remegett egy küssé.

Ebben a pillanatban jöttek a miniszterek a tanácskozásra. A király Vilhelminára mutatva, nagyon nyugodtan mondta nekik:

— Uraim, a régenszó.
(Vége következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» decemberi füzeté *Medveczky Frigyes* emlékbeszédét közli első helyen *Than Károlyról*, a mult nyáron elhunyt nagynevű kémikusról. A magvas emlékbeszéd a filozofus szempontjaiból nézve állapítja meg azokat az értékeket, melyeket *Than* tudományos munkássága szellemi életünkben jelentett. Aktuális kérdésekkel foglalkozik a következő két cikk: az egyikben *Somogyi Euthym* a *bosnyák-herczegovinai gyarmat* czímmel mond keserű bírálatot azokról a mulasztásokról, melyeket az okkupáció óta a két tartományban való politikai és gazdasági meggyökeresedésünk dolgában elkövettünk, a másikban *Győri Károly* rajzolja meg annak az új helyzetnek a képét,

melyet a legújabb események a Balkánon teremtettek. A további közleményekben Nagyiványi *Fekete Gyula* befejezi munkásság helyzetéről szóló tanulmányát; ugyancsak befejeződik az elhunyt *Thüry József* hátramaradt értekezése a török drámairodalomról. Legifjabb *Szász Károly* meleg hangú verse: *A gyerekek*, *Berki Miklós* színházi szemléje, s a könyvbírálatokat tartalmazó *Értesítő* rovat fejezi be a füzet közleményeit. A Budapesti Szemle *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg minden hónap elején; előfizetési ára egy évre 24 korona, egyes füzet ára 2 korona.

Gránátalmaház. Ismét *Wilde* Oszkártól egy kötet, ezúttal hat elbeszélés: *Az ifjú kirdy*, *Az infánsnő születésnapja*, *A halászlegény és a lelke*, *A csillagok fia*, *W. H. arczképe*, *Savile Arthur lord büne*. Az artisztikus tipust, az eszthétát senki sem valószínűsítette meg a mai irodalomban annyira tipikusan, mint *Wilde*; talán csak a régi Rómában, a császárság-kori hanyatlás idején akadtak hozzá hasonlók. Minden dolgot, életet, szenvedést, örömet, bünt és erényt, szerelmet, minden más érzést kizárólag a szép, a művészi szempontjából nézni, a nagy dolgokat és a kis dolgokat a szerint beigazítani, hogy művészi hatást keltsenek s a szerint értékelni, hogy ezt a művészi hatást fölkeltsék-e vagy sem, — ez ennek a világegyettségnek a közép-pontja. A levegő, a melyben az ilyen exotikus növé-

ISKOLÁBA MENŐ GYERMEKEK.

a szeretetet, magamagának tulajdonítja s mikor egyszer bejut a tükrös terembe s tudatára jut saját

csúfságának, megszakad a szíve. *Wilde* finom látása, *Wilde* beállító művésze és *Wilde* kegyetlensége kellett hozzá, hogy ezt a történetet megkomponálja. A *Gránátalmaház* novelláit — jobban mondva meséit — *Mikes Lajos* fordította magyarra.

Akadémiai kiadványok. Az Akadémia könyvkiadó bizottságának szokásos kiadványai során az idén is 4 kötet könyv jelent meg, valamennyi olyan természetű, hogy egy vagy más tekintetben betölti művelődésünk egy-egy hiányát. Egy kötet *Gyulai Pál* 1854—1861 között írt kritikái dolgozatait tartalmazza. A nagynevű kritikus pályájának első nagy állomása az a hét tanulmány, a mely ebben a kötetben össze van gyűjtve. Ezek tanubizonyosságai annak a nagy és fényes sikerű harcznak, melyeket *Gyulai* egyfelől az ötvenes évek petőfieskedői ellen vívott s a melylyel másfelől kivívta az Arany és Petőfi iskolájának az öt megillető helyet irodalmunk értékei között. Természetükönél fogva ezek a tanulmányok nemcsak kritikák, hanem polemikusok is, de bár a polemika réges-rég elhallgatott már, még ma is elevenek, mert a bennük megállapított értékek ma is érvényesek még. E pillanatban s a karácsonyi könyvvásár által szűkre szorított helyen nem lehet értéke szerint méltatni s tartalmának gazdagsága szerint jellemezni ezt a könyvet, de majd erre is rá fog kerülni a sor. Most csak örömlenket kell kifejeznünk, hogy ezek a nagyjelentőségű tanulmányok, melyekre a magyar irodalommal foglalkozónak minduntalan szüksége van s melyeket eddig az egykori folyóiratokból kellett kiböngészni, most ily könnyen hozzáférhető formában kerülnek a közönség közé. Ez annyit is jelent, hogy kulturális

HÓLAPDÁZÁS.

nyek kihajtanak, nem a való élet friss, tiszta, éles levegője, hanem a melegházak puha, párá, mester-ségesen hevített légköre, a melyben a dolgok nem a realitások körében mozognak, hanem egy tudatos művészkedéssel beállított és mesterségesen világított világban. Ezért *Wilde*nek még azokban a műveiben is, melyek a valósághoz vannak kötve, a társadalmi regényekben és drámákban is, mindig van valami irreális, legteljesebben pedig azokban a műveiben fejezi ki magát ez az izgató, beteg szépségű génius, a melyekben átlépi a reális valóságok és lehetőségek határait és a fantasztikumba csap át, akár a feldolgozott anyag, akár a feldolgozás fantasztikumába. Ilyen a *Salome*, a melyben a világítás elejétől végig a színes villanylámpák fantasztikus világítása, a hol vörvörösre vagy zöldre festett alakok élnek és lihegnek, valószerűtlenül meghosszabbított árnyékokat vetve a térbe s valószerűtlen hangokat hallatva. Ilyenek a *Gránátalmaház* novellái; reális magvuk olyan formába és színezésbe van burkolva, a mely a mesék országába viszi át őket. Bámulatos szín-szépségek, a stilizáló fantáziának fényes mesterművei, helyenkint igazi emberi mélységek. Talán legszebb és legmélyebb köztük *Az infánsnő születésnapja*. Egy kis púpos, görbelű, groteszk formájú törpe gyermeket az erdőből, a hol vadon életet élt, behoznak a királynő udvarába, a hol az infánsnő nagyon megszereti, pompásan mulat neveltető tánczán, mozdulatain. A kis törpe boldogan élvezi ezt

HAZAFELÉ AZ ISKOLÁBÓL.

TÉLI KÉPEK.

hatásuk újra fölelevenedik s holt könyvtári anyagból ismét élő és ható tényezőkké lesznek. — A másik munka a francia De Vogüé világhírűvé vált két kötetes műve az orosz regényről, körülbelül a legjobb tájékoztatás az orosz regényírás rengetegében. Kitűnően tájékozott írő szellemes, okosan boncoló munkája; a hol annyira olvassák az orosz írókat, mint náunk, igazán nagyon el kell. Magyarra Huszár Imre fordította. A harmadik mű végül Krohn finn tudós összefoglaló könyve a finn-ugor és vallásról, az e körbe vágó eddigi tudományos ismereteknek tanulságos összefoglalása. Bán Aladár fordította s látta el magyar szempontokból való bővítésekkel.

Vértessy Gyula novellái. Vértessy Gyulának most egyszerre két novella kötet is jelent meg két különböző kiadónál; az egyiknek Rabszolgák, a másiknak Az élet a címze. Ismerjük e derék, szorgalmas és tisztelretelműt becsygyú írónak egyéniségét rég ide óta s ezek az új könyvei nem hoznak meglepetést, nem is tárják fel fejlődésének új állomásait. Egyszerű, érzelmes, szomorú mesék, nem annyira lélektani, mint inkább lírai alapra felépítve; nem egyéniségek ütözköznek bennük egymással, hanem egy-egy lírai érzés kap elbeszélő formában kifejezést. Mindegyik mögött ott van az fró a maga ábrándozó, légy, érzelmes tekintetével; minden alakjába belevegít valamit a maga családjaiból, teljesületlen vágyaiból, lankadt beletörődéseiből. Többnyire gyöngye lelkű emberekről ír, a kik fizikailag vagy erkölcsileg bepusztultnak az élet gondjaiba. Szeret írótak szerepeltetni, a nélkül, hogy megrajzolná a mi irodalmi életünk képét, — az írót is mind szenvedő emberek, a kik kénytelenek odaadni lényük legjavát a falat kenyérért s előbb utóbb elsorvadnak emberi és írói mivoltukban. Így tömegben olvasva kissé egyhangú ez a sok puha, lemondó bánatosságú történet, egyik-másik erősen érzeti az írő eszközeinek fogyatékosságát, — az egészben azonban egy nagyon rokonszenves, tisztelretelmű törekvésű, érzékeny lelkű írő képe domborodik ki.

A felsőbb légrétegek meteorológiai viszonyainak kutatása. Massány Ernőnek, kit magvas csillagászati cikkeiről lapunk közönsége is jól ismer, ily című munkája tudományos tanulmány és egyttal ígató irat is. Mint tudományos munka megismertet vázlatosan a légköri fizika történetével, az aerológiai kutatások eredményeivel, az aerológia mai állásával hazánkban, s a legnevezetesebb meteorológiai obszervatóriumokkal: a lindenbergi obszervatóriummal, a hamburgi Seewarte sárkány-állomásával, az «Observatoire Constantin» sárkány- és ballon-állomásával, melyeket a szerző közvetlen tanulmányozás alapján ismer, továbbá a sárkány és ballon-állomások felállításánál követendő irányelvekkel. Mint agitativ irat pedig azt az eszmét igyekszik a megvalósuláshoz közelebb juttatni, a mely a Földrajzi Társaság legutóbbi keeskeméti közgyűlésén vetődött fel egy sárkány és ballon-állomásnak létesítésére Keeskeméten. Ennek kulturális szükségét, szellemi és gyakorlati hasznát nagy apparátussal bizonyítja be a nagyon beható szakértelemről tanusodó munka, a melynek — a jó ügy érdekében reméljük — mielőbb meglesz a közel fogható eredménye.

Ifjúsági iratok. A karácsony előtti időszak meghozta a maga ifjúsági iratainak tömegét, bár az idén úgy látszik valamivel kisebb az áradat, mint pár évvel ezelőtt volt. A most megjelent ifjúsági könyvek között egy régi ismerőssel is találkozunk: Mayer Miksa Aranybánya című könyvének második kiadásával, melyet most az elhunyt szerző fia, Mayer Géza dolgozott át. Ez a derék könyv ezelőtt 25 évvel jelent meg először, jó választékkal közöl rövid történetek, Arany János költeményét Losonczy Istvánról, történeti cikkeket az amerikai Egyesült-Államok történetéről, Stephensonról. Valamikor fiatal korunkban élvezettel olvastuk, a mai ifjúság is örömmel üdvözölheti az okos és csinosan illusztrált könyvet. — Benedek Elek, talán legszorgalmasabb és legolvasottabb ifjúsági írónk ezúttal tizenöt szép mesét foglal össze Székely mesemondó című könyvében, csupa eredeti zamató szép székely meséket kitűnő feldolgozásban. Ungancsak Benedek Elek szerkesztette a Kis könyvtár című sorozatos válogatást, a melyben most hét csinos keményítáblás kötetke jelent meg: Szivos Béla ismertető munkája a Hajduságról, Kolombán Lajos leírása a Magas Tátráról, Fröhlichné Kaffka Margit meséje, melynek címe Képzelt-királyfiak, Lengyel Laura elbeszélése: A magyar levegő, Havas Mihály meséi, A bükk harang címűmel, Mosdóssy Imre okos tanácsokkal tele Útravalója, Sárándy István leírása az eszedi lápról. — Gajdacs Pál Simonyi öbester történetét dolgozta fel egy kötetnyi népies hangú verses elbeszélésben, melyhez Garay Akos rajzolt kedves rajzokat.

Magyarország gyomnövényei. Wagner János könyvet írt az országban előforduló gyomnövényekről. A könyv arra a gyakorlati célra szolgált, hogy a gazda úgy a kalászos, mint a kaszás növények közt élő gyomnövényeket fölismerje, pusztítsa, vetőmagját megtisztítsa s a legjobb módon védekezzék. A mű a földművelésügyi miniszteri kiadványok

sorában jelent meg. 400 oldalon mindenkéltől a gazdaságilag művelt földek gyomnövényeit veszi sorba: ismerteti szaporodásukat, elterjedésüket, kártételeiket, iratásukat, a szakszerű védekezést és pedig a vetőmag kiválasztása, tisztítása, a föld okos megmunkálása módjait; kiterjeszkedik a mű- és meszgyés és parlagterületek gondozására, a trágya helyes kezelésére, a gyomirtás minden fajtájára, kézi gyomlálásra, legeltetésre, permetezésre, égetésre, ismerteti az idevágó törvényeket és rendeleteket: végül tudományos késszeggel, de egyszerűen világosan ismerteti a buza, rozs, zab stb. gyomnövényeit, a rétek csekély értékű füveit, mindezt számos ábra magyarázza és színes növénytáblák egészítik ki.

A közoktatásügy Magyarországon. A vallás- és közoktatási minisztérium most magyarul is kiadta azt a tájékoztató könyvet, a mely az idei londoni magyar kiállításra készült s eredetileg angolul jelent meg. A tanulságos könyv jó szolgálatokat tesz idehaza is, mert olyan áttevéses képét adja a magyar közoktatásügynek, a melyet sehol másutt nem találunk. Az oktatás minden fokozata, a főbb kulturális intézetek és intézmények rendre ismertetve vannak benne.

Az örök város. Hall Caine, a nagyon olvasott angol író egyik újabb műve, Az örök város című három kötetes regény, most megjelent magyar fordításban. A regény, mely megjelentekor hazájában nagy feltűnést keltett, a mai Róma életéből ad érdekes képeket. Magyar fordítása Balla Mihály gondos és jó magyarságú műve.

Egészség-naptár. Most már hetedik évfolyama jelenik meg ennek a naptárnak, a mely már népszerűvé vált a közönség köreiben. Tartalma a szokásos naptári közleményeken kívül kiváló orvosok tollából egy sereg érdekes és tanulságos egészségügyi cikik. — Dr. Marton Sándor szerkesztette; nála is rendelhető meg egy korona húsz fillérért. (Budapest, VII. Szív-utca 18).

Új könyvek: A Gránátalmaház. Elbeszélések, írta Wilde Oskár; fordította Mikes Lajos. Budapest, Lampel-Wodianer részvénytársaság; ára 4 korona.

A Magyar Tudományos Akadémia kiadványai: 1., «Gyulai Pál kritikai dolgozatai (1854 — 1861.)» — 2., «Az orosz regény». Írta De Vogüé, magyarra fordította Huszár Imre. Két kötet. — 3., «A finn-ugor és vallás». Írta Krohn Gyula. Finnből fordította és néhány eredeti részsel kiegészítette Bán Aladár.

Rabszolgák. Elbeszélések, írta Vértessy Gyula. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 korona.

Az élet. Elbeszélések, írta Vértessy Gyula. Budapest, Singer és Wolfner.

A felsőbb légrétegek meteorológiai viszonyainak kutatása. Tanulmány egy Keeskeméti létesítendő sárkány- és ballon-állomás tárgyában. Írta Massány Ernő. Budapest, Toldi Lajos bizománya.

Benedek Elek Kis Könyvtára: «A bükk harang.» Írta Havas Mihály; ára 60 fillér. — «A hajdúság.» Írta Szivos Béla; ára 60 fillér. — «Elpusztult birodalom.» Írta Sárándy István; ára 60 fillér. — «A Magas-Tátra hazájában.» Írta Kolombán Lajos; ára 1 korona 20 fillér. — «Képzelt-királyfiak.» Írta Fröhlichné-Kaffka Margit; ára 60 fillér. — «A magyar levegő.» Írta Lengyel Laura; ára 60 fillér. Budapest, Lampel-Wodianer részvény-társaság kiadványai.

Magyarország gyomnövényei. Írta Wagner János. Budapest, a m. kir. földművelési minisztérium kiadása. Ára 3 korona.

Az örök város. Regény három kötetben, írta Hall Caine, fordította Balla Mihály Budapest, Singer és Wolfner; ára kötetenkint 1 korona.

EGYVELEG.

* A fekete patkány még száz év előtt egymaga élt nyugati Európában. Azóta terjedt el a szürke patkány, a mely erősebb és harciasabb lévén, a feketét csaknem teljesen kipusztította.

Már nem időszerű a fehéreműt közel, rumpin vagy kefével mosni. Időszerű most a fehéreműt «Titania» gyorsgőzmosógéppel mosni, a melylyel időben, szappanban, szódában és tüzelőanyagban 2/3 a megtakarítás. A fehéreműt a legkevésbé sem lesz megtámadva és ha megmosása mindig a Titania-géppel történik, tartóssága háromszor akkora. A «Titania»-művek, Wels, hol e mosógép mint különlegesség készül, vásárlási kötelezettség nélkül próbára is adja a gépet. A «Titania»-mosógép erősebb, szolidabb, nehezebb és ennél fogva jobb, mint a külföldi mosógépek. Semmilyen más gyártmányú mosógéppel lehet oly gyorsan gőzt fejleszteni, mint a «Titania»-géppel. Ezért a tüzelőanyag megtakarítása a «Titania»-nál a legnagyobb. Senki se vásároljon előbb mosógépet, míg a «Titania»-t nem látta és kipróbálta.

Ideális asztali vizet szolgáltat kellemes íze, alkalmasága, valamint kiadós diétetikai hatása foly-

tán a több mint 100 év óta közkedveltségnek örvendő és nagybecsűlt Rohitschi Tempel-forrás.

A női szépség titka, hogy a toleite asztalról ne hiányozzanak a hírneves Krieger-féle Akácia szépségesszerek, mint a páralán akácia arzenoák, akácia puder és akácia szappan, melyek kaphatók a Korona gyógyszerárban Budapest, Kálvin-ter, Baross-u. sarok. Postai szétküldés naponta.

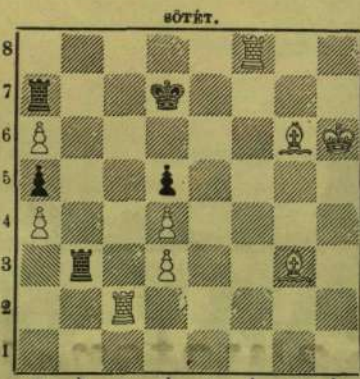
Gondos háziasszonyok figyelemmel olvassák el a mai ugyanily című hirdetését saját érdekükben is.

Elővigyázat! Valamennyi anyának sűrűszen ajánljuk, hogy hozassanak lehetőleg azonnal egy új köépitőszekrényárjegyzéket a különféle szekrényárjegyzékek leírásával és a legelőbb gyári árjegyzékekkel Richter F. Ad. és Ta., kir. udv. és kam. szállítóktól, Bécs, I. Operngasse 16. Az árjegyzék alapján könnyen kiválaszthatják a megfelelő szekrényt, mert már előre is pontosan tudják, melyik szekrényt akarják megvenni. Csak az átadott szekrény számára és a Horgony-védjegyre kell figyelni; ha ez rendben van, akkor minden rászédés ki van zárva. Azért azonnal áldozunk 5 fillért egy levelezőlapért. A csinos képes árjegyzékben bővebbet találunk a jó Richter-féle Imp. zenélő- és beszélő gépekről is.

Kwizda-féle restitutionsfluid lovak számára. Az, a ki lovainak inait erős használat mellett is egészségesen akarja fenntartani, annak ajánljuk, hogy a korneuburgi Kwizda János Ferencz-féle restitutionsfluidot használja. Lovainak lábait mindenkori használat után, miután előzőleg az inákat számvál jól megdörzsölte, térdtől egészen a csülkökig ezen restitutionsfluidal jól dörzsölje be és lássa el könnyű kötéssel; ez egy egyszerű és mégis igen hatásos szer az inak frissességének és feszességének megtartására valamint epve-erők képződésének megelőzésére. A Kwizda-féle és. kir. restitutionsfluidnak lovak számára ennél fogva egyetlen jól kezelt istállóban sem volna szabad hiányoznia.

SAKKJÁTEK.

A 2620. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapest.

Világos indúl és a harmadik lépésre mattot ad.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: WELLENREITER GYULA ezredes, a Károly román király nevével viselő 6. gyalogezred parancsnoka 54 éves korában Budapest. — JELLASICS GYULA, volt országgyűlési képviselő és nagybirtokos, 74 éves korában Zágrábban. — FÖLDEÁKI NÁVAY ISTVÁN és. kir. első huszárezredbeli, szolgálatonkívüli százados 71 éves korában Vajnágon. — HORVÁTH BENŐ dr. királyi tölvénszéki bíró, Horváth Sándor nyugalmazott evangélikus lelkész fia 43 esztendősen korában Szatmáron. — PONTY KELEMEN FERENCZ premontrai kanonok, érdemesült okleveles főgimn. tanár 57 éves korában Budapest. — FRANKO ANDOR 22 éves korában Nagyszombatban. — MEDVE PÁL, abauj-szántói ref. lelkész 51 éves korában. — MOLNÁR ZSIGMOND, nyug. alezredes, 65 éves korában Tapolcán. — SIMAHÁZI CZUPPON SÁNDOR, kővágóörsi ev. lelkész, zalai esperes, 54 éves korában Kővágóörsön. — KOROMZAY GYÖRGY, a szépségi gyáripár üttörője 71 éves korában Késmárkon. — ZVARNITI SÁNDOR, nyug. liceumi tanár, 60 éves korában Késmárkon. — TABISCHETZKY GYULA, magánhivatalnok, 64 éves korában Budapest. — SRATIMBOVICVS GYÖRGY, tábornok, 87 éves korában. — LÁSZLÓ GYULA, kir. tanácsos, az E. M. K. E. alelnöke 67 éves korában Szegeden. — REIBERGER JÓZSEF, magánzó, 66 éves korában Budapest. — ZÁTORSZKY ISTVÁN, 71 éves korában Debreczenben. — TAKÁTS GYULA, 51 éves korában Sümegben. — DOBOKAI DOBOKAY FERENCZ, nyug. m. kir. honvéd osz. tanácsos, a Ferencz József-rend lovagja, 85 éves korában Nagy-Szebenben. — POSITS MIHÁLY kanonok, a székesfehérvári szeminárium igazgatója, 60 éves korában Székesfehérvárott. — KÁDÁN BÉLA esperes, ujhértói plébános, 54 éves korában. — NUNDSÁN JÁNOS kereskedő és földbírtokos, 81 éves korában Szamosújváron. — SZLAVNICZAI SÁNDOR PÁL ügyvéd, 63 éves korában Nyitra. — ALFANDRY ÁRPÁD 37 éves korában Budapest. — BESZÉDES GÉZA nyug. tisztartó, 71 éves korában Budapest.

FALUDY LÖRINCZ, szül. Szaplonczay Mária 68 éves korában Kismartonban. — ÖZV. KERB JENŐNÉ.

szül. Grill Klára 46 éves korában Budapest. — ÖZV. HEJLER JÓZSEFNÉ, szül. Weyl Ernesztina 69 éves korában Budapest. — Dr. VAJAY IMRÉNÉ, szül. Losonczy Etelka 37 éves korában Szatmáron. — LIPÓCZI KECCZER ARANKA 40 éves korában Szatmáron.

Szerkesztői üzenetek.

Ragyognak már a csillagok. Zeneműveket nem szoktuk közölni.

Új vizeken. Mire megbocsátok. Nem jár új vizeken, nagyon sokan járnak most rajtuk hivatalnok, attól félünk, el is posványosítják.

Az istenszobrok szétporlanak. Nagyon merev, döcögős a nyelve s a mit elmond, az sem valami fölötté eredeti és érdekes.

Bordal. Csalódás. Őszi hangulat. Csodálatosan kezdetleges dolgok, gyermekek szoktak ilyeneket írni.

Őszi gyász. Sok mindent feldől elfogadunk, nehéz is volna minket ősdi konzervatívizmussal és az irodalmi újdonságok iránti szűkléblőséggel vádolni. De már az efféle megfoghatjuk el költészetnek:

Szobamba csap a nyár halotti röpte, (Oly bús, akár a lelkem szállma itt.) Bekönyözött és kores agyamba köpte Dög-illatú, keserény álmait...

Prometheus és Faust a világirodalomban. Esszéknek nem elég mélyen jár, tárcacikknek nem elég élénk, — jóindulatú, intelligens dilettáns-munka, nem több.

Ne vásároljon selymet... SCHWEIZER & Co., Luzern U/24. (Svájc.) Selyemszüvet-kivétel. — Kir. udv. szállítja.

A Bőr- és Lithion-tartalmu Salvatorforrás... Kiváló sikerrel használhatók vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, cukorbetegségél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.

Köhögés és hurrut ellen használatos Réthy-féle cukorkákat... Ára 60 fillér.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ Budapest, IV. Egyetem-u. 2. étterem. Szabó Imre tulajdonos.

Füstös kávéházból. A Szabolcska genroje, átírva rozs kávéházi levagóba.

Tristia. Kép. Semmitmondó két apróság. — még a technikai gyorskötésűs is fogyatékos bennük.

Nem közelíthető továbbá: Levél. — A Tátrában. Vasárnapi délután stb. — Dalok. — Ábránd. Búcsú stb. — Itthon. — Végrendelet. — Szeretlek egymást. Reggel stb. — A fájdalom, a bánat, a kín, az élet...

KÉPTALÁNY.

A 47-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A tudomány a szegénynek is palotát rak.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztéségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vesszőparipa-liliumtejszappan... Bergmann és Társa cégtől Dresden és Tetschen E/m. a naponta bérekező elismerő levelek bizonyossága szerint most és a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszerzappanok között, szeplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arczain elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, illatszert- és fodrászüzletben.

MOST ÉS MINDIG, egyszerű és állandó használatnál egyaránt a legkitűnőbb hashajtószer a Califig... CALIFIG

Kérje ingyen és bérmentve... KONRAD JÁNOS... Dús kebel két hónap alatt Pillus Orientalis...

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ Budapest, IV. Egyetem-u. 2. étterem. Szabó Imre tulajdonos.

Lomha kőd ereszkedik a földekre... Wien IV/I. Grosse Neugasse 27.

PETROLNERUDA kitűnő hajvix... NERUDA FELE Pipere Borab... Készítette: NERUDA NÁNDOR... Budapest, IV. 2025-2026. évi. 16. JÓBB HÁZISZER.

Elsőrendű... ANDRÉNY... Kapható minden gyógyszerárban. Nagy üveg 3 kor. Kis üveg 2 kor. Figyeljünk vásárlásánál a védjegyre.

terméke a francia jelleg kifejezetten érvényesül s mint ilyen a francia pezsgőket pótolni van hivatva.

MANDULA KORPA ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER MOTSCH A. és T. BÉCS... X/3 QUELLUNG 11622 & L. WOLFFLE 11622.

Ha fáj a feje — használjon azonnal Beretvás-pastillát... mely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készítette Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. — Három dobozú ingyen postai szállítással.

KALOGEN
BRÁZAY
SŐSBORSZESZ FOGKRÉM
LEGJOBB SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

Szent a béke

mert a hágyok tudják már, hogyan kell igazán jó és olcsó rumot és likőröket házilag készíteni.

Watterich likőr és rum esszenciák adagos üvegekben, minden kívánt ízben kaphatók, adagonként 60 fillérért úgy, hogy másfél liter igen jó zamatu rum 2.88 korona vagy 3 liter igen finom házi likőr legfeljebb 3 koronába kerül.

Csak Watterich névvel ellátott üvegek vagy csomagok a valódiak és kapható csak kizárólag

Budapest, VII., Dohány-utca 5. WATTERICH A.
drogista- és esszencia-nagykereskedőnél.
Utastitást küldünk ingyen.

mi jóízűsü vevőkörünk

Óvakodjon idejében, mázolt (tehát gyertyáknál kellemetlen, fojtó szagú) és a helyes szerkezeti szabályokat nélkülözés házkárosító. Az ily áru nem az élvezhető ellenértékül, hanem megtévesztő konkurrálásul szolgál.

A karácsonya ragyogó ékessége! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utazások.

„Gloria angyalharangocskák”

(1895. t. e. é. törv. véde. kizárólag **Plökl és Haas-nál.**) — Fényár közepeti ragyogva a karácsony fényében hirdetik. Tündéres fényével beragyogja az egész karácsonyfát. A három gyertya melegtől a felső kerék forgása jön s a róla lecsingő patinált kárpácsok az angyalharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta összhangot hallatnak. — Így a fényár közepeti ragyogva, a szent jászolhoz való névjegy-szengőre emlékeztetve a beteheimel éjvarázsló erejével áhitathatja éjt bennünket és gyermekeinket. — A kályhára állítva is künösen működik.

75 kr.

Törvényesen védett «Gloria angyalharangocskánk» minden része tiszta tükörfényesre van nikkelezve ezüstianem verőgyönggyel. Az angyalok mind nikkelezve, tehát nem durva bronzmázzal festve. Drb 75 kr., 3 drb 2 frt 10 kr. Kérjük a mi t. vevőkörönségünket, hogy olcsó és oly isléstelen árú, mely nem Plökl és Haas-féle «Gloria harangocskák», még ingyen se fogadják el, mert néhány fillérvnyi vált megtakarítás miatt csak bosszankodni fog.

Hatos «Gloria-harang», mint az előbbi, de három különálló ezüst folio tömbrözsával és az egész készülek tiszta tükörfélekből drbja 1 frt. 3 drb 2 frt 90 kr.

Budapest, Andrassy-ut 13.

Meglepi on!

e 3 szer EREDMÉNYE!!

Paradisía arczkrém, 1. sz. tisztátlan és zsíros bőrtiek; 2. szám durva és száraz bőrtiek. 4 korona.

Anonyme az arczon teljesen láthatatlan, fehér vagy test-színű, 6 korona.

Marmora mandula liszt mosására, szappan helyett 3 korona 50-fillér és Poudre de Princesse.

Számos elismerés! Egy kísérlet meggyőzheti! Kapható

M. Mme. Czartoryski kozmetikai intézet, es. és kir. főhercegi udvari szállító, IV., Váci-utca, 12. sz.

BUDAPEST.

Modern zeneköltők albuma

Operettek, tánczok, dalok, cabaretszámok, kuplék gyűjteménye. — A Népszínház-Vígopera, a Magyar-Színház, a Király-Színház, a Fővárosi Orpheum és az Egyes Cabaret műsorából egy szép kiállítás kötetben jelent meg. A kötet 107 oldalra terjed és magában foglalja Lehár, Mader, Szabados, Sármai, Linka Camillo, Hetényi, Zerovits és más híres zeneszerzők legjobb termékeit. E gyűjtemény, mely külön-külön 70 koronába kerül, 5 K 80 f.-ért bérmentesen kapható **ZIPSER és KÖNIG** zeneműkereskedésében Budapest, Andrassy-ut.

Verszegénység, étvágytalanság, idegesség

gyógyítására és gyenge gyermekek, valamint felnőttek fiatal leányok erősítésére sápkörös legitímabb készítmény, a **KRIEGER-féle TOKAJI CHINA VASBOR**

Valódi Tokaji borból készül, nagyon kellemes puttonos ízű. Hatása bízes. Kis üveg ára 3.90 K, nagy üveg 8 K a gyógyszerárban. Postai szétküldés naponta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

KORONA-gyógyszerár
Budapest, Kalvin tér.

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás

ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmentve küld Haltenberger Béla, Kassa. ▲▲▲▲▲

400 napig járó óra.

Az óra-ipar mesterműve.

Ezen óránál különlegességet képez azon körülmény, hogy a legérzékenyebb részt, az inga-rugót, a szabadalmazott védőhüvely a legteljesebben védi. Ha mérlegeljük, hogy a legesekélyebb el-

MESTERMŰ

görbülésnél az óra szenved, úgy mindenesetre érthető, ha ezen nagy pontosságú óramű a szabadalmazott védőhüvely nélkül nem ér semmit és az olyan óra értéktelen. Ez az általam szállított óráknál ki van zárva, mert az mind és pedig kivétel nélkül ingarugó védőhüvelyvel van ellátva. Az itt rajzban bemutatott 400 napig járó óra 29 cm. magas, látható szabadalmazott óraművel, két rézszalaggal gyönyörűen kiállítva, üvegbúra alatt 55 K. Ezen órát évenként csak egyszer kell felhúzni.

Schönwald Imre óramester és ékszer-gyáros Pécs 15. szám. Ki ezen lapra hivatkozik, megkapja most megjelölt új, nagy képes árjegyzékemet ingyen és bérmentve.

BŐRSZÉKIPAR

KENDI ANTAL
Budapest, IV. ker., Károly-utca 2. szám.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. — Ebédlőszékek, irodafotelek valódi bőrrel, ülőbutor-állványok kárpitozása. Székátalakítások.

SERAIL-ARCZENŐCS,

Minden aralmas alakítás nélkül!

az arcot tisztítja, fehériti és bárszínűvé teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epo-szappan kitűnő toletté szappanok a kenőcs használatához. Serail-öröme nappali használatra, Serail-pouder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és öröme. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerár. Aradon, Szabadság-tér. 12294.

BERNDORFI

FÉMÁRU-GYÁR KRUPP ARTHUR
Baktár: Budapest, IV., Váci-utca 4. Kristóf-tér sarkán.
Ajánlja legszolidabbnak elismert gyártmányait.

Alpakka- ezüst és alpakkából evőeszközök és asztalterítékek szállodai és privátaszánlatra

Tálak, tea- és kávé-szűrők, gyertyatartók stb. valamint teljesen hygien.

tiszta nikkelfőzőedények.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

CSIPKE OSZTÁLYA

AZ ORSZ. MAGY. IPAR-MŰVÉSZETI ISKOLA

KÉSZIT VALÓDI HALASI, REOZE- ÉS VERT OSIPKÉT. CSIPKÉS TÁRGYAKAT, MINT BLOUSOKAT, FÜGGÖNYÖKET, TERITÖKET STB. EREDETI TERVEK UTÁN AZ ISKOLA ÖSSZEÁLLIT. CSIPKEKÉSZÍTÉST TANIT.

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-TÉR 1.

Tátralomnicz télen

A Tátra PALOTA SZÁLLODA 1909 február végéig van nyitva. Kényelmes közös helyiségek: ball, olvasó- és írterem, női szalon, American Bar; fényes étterem elsőrangú konyhával, nagy fedett sétány. Az összes helyiségekben központi fűtés, villamos világítás. Lift. Posta, távirás és interurban telefon. Korcsolyapálya, Bob, rodli, skeleton, rennwolf, ski, egy- és kétlovas szánok, helyben bérelhetők. Karban tartott sétautak. A vasut a téli idején alatti Tátralomnicz közlekedik. Elsőrangú teljes ellátás (penzió: reggeli, ebéd, oszonna és vacsora) lakással

egy személyre 13 koronától kezdve, két személyre 25 koronától kezdve.

Prospektussal és felvilágosítással készséggel szolgál a **Fürdőigazgatóság, Tátralomniczon.**
Gundel Károly, igazgató.

Akar-e szép lenni?

Rogátsy-féle magyar pipere-boraxot, a melytől rózsás, üde, selymes arcbort nyer, eltüntet a ránczokat, eszopt, májfoltot, pattanásokat, stb.

Nyáralásnál nem nélkülözhetjük, mert a legkeményebb talajvizet is megpuhítja. Kiváló házszer torok-, szemgyulladás, izzadás és szájbűz ellen. A fogak fehéritése és épentartása tekintetében bámulatos hatással bír. Mint univerzális házszer gyermekápolásnál és háztartásban a legjobb lelkiismerettel ajánlható.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér.

Rogátsy-féle borax-örém 1 K, borax-szappan 80 f., borax-pouder 1 K 20 f., borax-fogkrém 50 fillér.

ROGÁTSY KÁLMÁN drogériája,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-út 10. szám.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára
Szővédjegy, czimke és csomagolás véde.

Egy üveg ára 2 K 80 f.

40 év óta az udvari- és verseny-istállóban van használatban nagyobb strapáknál elő- és uterő-sítő, annak megerősítő, stb. az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat

Kwizda-féle Restitutions-fluid csak a mellékelt védőjeggyel valódi. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12. és Andrassy-ut 26.

Franklin-Társulat Lampel R. könyvkereskedése
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda * (Wodianer F. és Fiai) Részvénytársaság
könyvkiadóhivatala BUDAPEST könyvkiadóhivatala
IV., Egyetem-utca 4. szám.

Karácsony, 1908.

Ifjusági iratok.

BENEDEK ELEK VIRÁGOS KERT

Képes- mesés és verseskönyv, sok színes és fekete képpel, kis 40 alakban.
Ára 5 korona.

A legnépszerűbb és legzamatosabb magyar nyelvű mesemondónak, a fiatalság meghitt barátjának és kedves írójának két új könyve bizonyára épp úgy meg fogja találni az utat az ifjuság szívéhez, mint eddigi, majdnem könyvtárt kitevő munkái. E könyveknek s különösen a népköltésből vett meséknek neveléstani jelentőségük is van azonban, mert fogékonnyá teszik a gyermekeket a népköltés s így a magyar nemzeti irodalom legbecsesebb forrásai iránt.

UNIVERSUM

Szerkesztette: HANKÓ VILMOS.
IV. KÖTET.

A természettudományi nevelést sürgető mai időknek korszerű könyve ez, melyben nagynevű írók és tudósok kalauzolják végig a fogékony fiatalságot a technikai, természetrajzi, fizikai, kémiai és más gyakorlati tudományok széles mezőin. Az élet könyve az *Universum*: universális tudást és műveltséget ad az élet számára.

Ára 8 kor. 50 fill.

BENEDEK ELEK SZÉKELY MESÉK

Ára 3 korona 50 fillér.

A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG KÖNYVTÁRA

szerkeszti Dr. LÓCZY LAJOS egyetemi tanár.

Eredeti és külföldi utleírások és egyéb földrajzi művek, egyben becses ismeretterjesztő és érdekes olvasmányok gyűjteménye.

Minden kötet díszes vászonkötésben, gazdagon illusztrálva.

X. kötet.

HOMOKBA TEMETETT VÁROSOK.

Irta Stein Aurél.

Ára 8 korona.

MAYER MIKSA ARANYBÁNYA

Ára 4 korona.

TÓTH SÁNDOR A MAGYAR SZABADSÁG ATYJA

Ára 3 korona 50 fillér.

MADZSAR GUSZTÁV LEGJOBB OTTHON

Ára 3 korona.

Részint a história, részint a költői fantázia birodalmából vett s az ifju lelkekben gyengéd, nemes érzelmeket fakasztani hivatott könyvek. Izléses kiállításuk és gyönyörű képek méltóan egészítik ki érdekes tartalmukat. Igazi jó és olcsó könyvek.

BENEDEK ELEK KIS KÖNYVTÁRA

Az ifjuság e kedvelt könyvtárából ujabban a következők jelentek meg:

KOLUMBÁN LAJOS
A Magas-Tátra hazájában
Ára 1 kor. 20 fill.

LENGYEL LAURA
A MAGYAR LEVEGŐ
Ára 60 fillér.

HAVAS MIHÁLY
A BÜKKI HARANG
Ára 60 fillér.

SÁRÁNDY ISTVÁN
Elpusztult birodalom
Ára 60 fillér.

MOSDÓSSY IMRE
UTRAVALÓ
Ára 60 fillér.

FRÖHLICHNÉ KAFFKA MARGIT
KÉPZELET-KIRÁLYFIK
Ára 60 fillér.

SZIVOS BÉLA
A HAJDUSÁG
Ára 60 fillér.

FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda könyvkiadóhivatala.

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) Részvénytársaság könyvkiadóhivatala.

MIKSZÁTH KÁLMÁN

A NOSZTY FIU ESETE TÓTH MARIVAL

Regény három kötetben.

A magyar irodalomban mindig eseményszámba megy egy-egy újabb Mikszáth-könyv megjelenése. A koszorús író új regénye annál nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mert hosszú idő óta megint ez az első nagyobb terjedelmű munkája. A regény a magyar gentry-világban játszik s a megyei és vidéki kisvárosi életet tükrözi, a mi annyit jelent, hogy Mikszáth ragyogó tolla a maga saját külön területén mozog s a maga legigazibb világát aranyozza be édes humorának napsugarával.

Ára 3 kötetben fűzve 12 K., díszes kötésben 18 K.

ALEXANDER BERNÁT

Művészet

A művészet értékéről A művészeti nevelésről

A napjainkban nálunk is oly hatalmas erővel fellendült műszeret, magyar elméleti munkára, mely művészeti érzésünket irányítaná, alig támaszkodhatik. Alexander Bernátnak, a tudós aesthétának e könyve az első, mely a modern művészet rejtelmeit megvilágítani s annak bonyolult ösvényein a közönséget eligazítani törekszik. Ném száraz didaktikai munka ez, de elmés, okos, meleg és közvetlen hangú csevegés a modern művészetről. Mintha egy elegáns szalonban egy kivételesen művelt lelkű, tudós barátunk beszélgetne velünk.

Ára 4 korona.

BERZEVICZY ALBERT

A CINQUECENTO FESTÉSZETE ÉS SZOBRÁSZATA

A 7 elenczéről szóló fejezetekkel kiegészítette Divald Kornél.

A renaissance bűbajos világának Berzeviczy Albert Magyarországon legalaposabb ismerője és legteljesebb ismertetője. A tudós aesthetikus és műtörténész többször bejárta Itáliát s közvetlen tanulmányai alapján tárja fel előttünk a XVI. század hatalmas festészetét és szobrászatát, klasszikus irodalmi nyelven és mégis a lélekhez is szólva elemezvén a művészetnek ezt a leggazdagabb és legtermékenyebb virágkorát. A Velenczéről szóló részt Divald Kornél, a tudós műtörténész írta.

A diszkötésű könyv ára megjelenése előtt meg nem állapítható, de előreláthatólag 15 korona lesz.

UDVARI ÉLET

A FRANCIA KIRÁLYOK ALATT

A francia császári és királyi udvaroknak intimitásait tárja fel ez a roppant érdekesítő munka, mely a *Hires asszonyok* és *Hires szerelmek* írójának eleven tollát dicséri. A históriai alakokat pongyolában látni — ez a gondolat mindig izgatta a nagyközönséget s ezt a kívánságot legnagyobb mértékben a sajátos tárgyú könyv kielégíti. Nagy 8° alaku vaskos kötet. Finom, simított papírra nyomva, képekkel gazdagon diszitve.

Ára selyembekötésben 12 korona.

PEKÁR GYULA

TATÁRRABSÁG

Regény két kötetben Ára 8 kor.

KÓBOR TAMÁS
MUNKA

Ára 4 kor

ERDÉLYI ZOLTÁN

BAZSALIKOM

Nádasdy díjat nyert költői elbeszélés.

Ára 3 kor.

VÉRTESY GYULA

RABSZOLGÁK

Ára 4 kor.

BÁLINT IMRE
KELETI KÉPEK

Ára 3 kor. 20 fill.

A modern magyar szépirodalom legjobbainak érdekes, vonzóan megírt s díszesen, de mégis olcsón kiállított új könyvei, külön kötetekben.

WILDE OSZKÁR

GRÁNÁTALMAHÁZ

Elbeszélések.

Ára 4 korona.

Lýrai hangú és symbolikus jelentőségű novellék, melyekben a legszebb fényben csillog az iskolát csinált divatos angol író mélyes és színes költői egyénisége. Egyes darabjai magukban is bejárták a világot s népszerűekké lettek, mint valami dal, vagy költemény. A ki nem ismeri a *Gránátalmaház*-at, az nem ismeri Wilde-t. Ez a könyv hozzátartozik az 6 jellegzetes írói profiljához.

LOHR MÁRIA
 Csipke-, vegyszertári tisztító és festésztéri
 Intézet. Gyr. VIII., Baross-utca 85.
 Fióküzletek: IV., Eötvös-út 6. VI., Andrássy-út 16.
 VIII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmati-
 csud-utca 3. VI., Teréz-körút 89.

David Károly és Fia
 doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára
 Budapest, I., Mészáros-utca 58.
 Telefon sz.: 41-48. Sörgönczim: Cartonage.
 Gózerőre berendezve.
 A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
 Napi gyártás 150,000 doboz.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcösör R.-T.
 Irodák: VI., Andrássy-út 5 sz. a. (maját házában).
 Befizetett részvényfőke: 40 millió korona. Előford. betéteket, lezárttól váltókat és előleget
 nyújt értékpapírokra.
 M. kir. szab. oszt.-sorjatek főkeletési helye: VI., Andrássy-út 5. Készítőlög-
 üzletek: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenclák tere 4. (Frányi-utca sarkán), VII., Király-
 utca 71., VIII., József-körút 2., VIII., Üllői-út 1182

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.
 Alapított 1847.
Bräusweller János
 Szegeden. Ca. és kir. kisközségein
 szab. chronomet.- és mérési. műhelyek.
 a remontörz ingabizalmak
 stb. stb.
**ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
 RÉSZLETFIZETÉSRE**
 Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Feltétlenül helyesen jár el,
 ha gyermekei számára egy Horgony-Kőépítőszekrényt választ, mert ezen szekrény
 tenyleg több mint huszontöt év óta
a gyermekek kedvencz játéka.
 Ha minden egyéb gyakran sokkal drágább játékszerek már régen suttba kerültek,
 a Horgony-Kőépítőszekrény nemcsak továbbá az szorgalmasan használtatik, hanem a
 gyermekek még be sem várták azt, hogy meg egy készítőszekrényt kap-
 nak, hogy még nagyobb és szebb építményeket felállíthassanak. Egy
 valódi Horgony-Kőépítőszekrény tehát sokasban válik értéktelenné, hanem készítő-
 szekrények hozzájárulása által mindig nagyobb és élvezetesebb lesz és idővel emel-
 fogva a legolcsóbb ajándék is. A
Richter-féle
Horgony-Kőépítőszekrény
 ezért egy karcsosny alatt se hiányozzon.
 Bővebbet tudunk ezen híres építési játé-
 ról és a készítőszekrényről, valamint az új Rich-
 ter-féle Rakási játékokról és a «Meteor»
 Golyó-mozgatójátékokról, stb. az új képes
 készítőszekrény-árjegyzékben, melyet min-
 den anyu, — a mely gyermekeknek nevelé-
 sére sulyt fektet, — annál hamarabb meg
 magának. Bérmentve és ingyen beküldetik.
 A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények
 minden finomabb játékszertől K 0.85,
 1.75, 2.—, 3.50, 5.—, 6.50 és azonfelül kap-
 hatók és a «Horgony» védjegy által felismer-
 k. kir. ud. és
 kam. szilárdít
 I. Operta gazon 16. Gyr. VIII. (Höring).
 Radolstadt, Nürnberg, Olten (Svájc),
 Rotterdam, St. Pétervár, New-York.
 A ki szándékozik és egy mechanikai szemlélményt beszerezni akar,
 az hozassa meg magának a legjobban árjegyzéket a híressé vált
 könyv. részletekkel, képek csatlakozásokkal és ki egy
 készítőszekrényt bir, vagy beszerezni akar, az kérje a beszállítóp-
 ariaptól: ahan a legjobb beszállítók és hanglémerek feltüntetve
 vannak.

A „Titania”
 gyorsírógép
 felülmul minden mosó-
 gépet, bármely konkurrenciá-
 hoz tartozók (olyanokat is,
 melyek nagy lármával és piaci
 reklámmal hirdettek):
 mos hóhérré harmad anyai
 időben, mint azelőtt;
 kíméli a fehérneműt eddig
 el nem ért módon;
 megtakarít 75% pénzt
 és időt és olcsó, de jó.
 Sok ezer áll üzembn és ugyan-
 :; ornny az elismerőlevel. :;
 Próbára is.
Titania - mángorló.
 15-féle
 nagyság-
 ban 2-3
 keményfa-
 hengercel
 minden ár-
 fokozatban
 75 K-tól
 feljebb. Öt
 évi jótállás
Titania-forrófacsaró.
 elsőrendű paragummi hengercel.
 Prospektusok, plakátok és
 referenciák ingyen. Képvise-
 lők kerestetnek.
TITANIA-MŰVEK
 Wels, Felső-Ausztra 20. sz.
 Gyártanak különlegességek
 gyanánt: mosógépeket, takar-
 mány-gyrapároló vetőgépe-
 ket, szénagereblyéket, szecce-
 fecskendőket, különbözőket, stb.

A Franklin-Társulat kiad-
 sában legújabb megjelent:
**ELEMI FIZIKAI
 KISÉRLETEK
 GYŰJTEMÉNYE**
 Közil, számos fizikus közre-
 működésével
ABRAHAM HENRIK
 az «École normale supérieure» ta-
 nára, a «Société française de phy-
 sique» főtitkára.
 Fordította Szijártó Miklós.
 I. rész: Műhelymunkálatok. —
 Geometria és mechanika.
 Hidrosztatika. Termika.
 II. rész: Akusztika. — Optika. —
 Elektromosság és mág-
 nésesség.
 A m. kir. vallás- és közoktatás-
 ügyi miniszter támogatásával.
 Ára a két kötetnek 16 K.
 Kapható:
LAMPEL R. (Wodianer F. és
 Fiai) részvény-társaságnál, Buda-
 pest, VI. ker., Andrássy-út 21. sz.
 és minden könyvkereskedésben.

Állattulajdonosoknak,
 gazdáknak és állatkedvelőknek!
 Most jelent meg!
**NE BÁNTSD
 AZ ÁLLATOT!**
 Az állatvédő törvények példákban.
 — 80 képpel.
 Irta K. Nagy Sándor.
 Második kiadás.
 Ára 3 kor.
 Kiadja a Franklin-Társulat Bpest.
 Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése,
 (Wodianer F. és Fiai) részvény-társaságnál, Buda-
 pest, VI. ker., Andrássy-út 21. sz.
 és minden könyvkereskedésben.

**BLÜZKÜLÖNLEGESSÉGEK
 COSZTÜMÖK ALJAK PONGYOLÁK
 FALUDI LÁSZLÓ**
 BUDAPEST
 ANDRÁSSY
 ÚT 48.
 DIVATLAP INGYEN

Sürgöny! Sürgöny!
 Fonográf 1 hengercel ftt 3 50-től feljebb. Gramophon
 6 műdarábál és 200 kivet 10 évi jótállással
 13 fttől feljebb. Legkedvesebb lemezozsere
 Magyarországon. Viszontelárások kerestetnek.
 Számítlan elismerő levél 1 Havonként új felvé-
 telek 1 000 utlomág. **TÖRTE JÓZSEF** gyárktár,
 Szeged, Könyök-utca 3. Uj képes árjegyzék ingyen.

A Franklin-Társulat könyvkiadóhivatala a
 művelt köröknek teljes tisztelettel ajánlja
SZITNYAI ELEK
 következő munkáit:

ÉSZ és SZIV.
 Értekezések a lélektan, nevelés tan
 és életbölcselet köréből.
 Második, átdolgozott kiadás.
 Ára füve 6 K 20 f.
 A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által
 középiskolai tanári kongyotáraknak 1147/903. számú
 rendelettel ajánlott munka.
 Filozófiai irodalmunk egyik elsőrangú terméke.
 Mély tudományos tartalom, népszerű előadás.
 Az erkölcsbölcselet könyve.

LÉLEKTAN és LOGIKA.
 Ötödik, javított kiadás. Tíz képpel.
 Ára füve 3 K 60 f.
 Modern, tudományos lélektan, physiologiai alap-
 pon. Fejtegetései világosak, könnyűek. Hasznos
 tanácsok a bölcs és boldog élethez.

TANULMÁNYOK.
 A magyar ifjuság és a művelt közönség
 számára.
 Második kiadás.
 Ára füve 2 K 40 f. — Vászonkötésben 3 K.

**LEVELEK
 EGY TANULÓ IFJUHOZ.**
 Második kiadás
 Ára füve 2 K 40 f. — Vászoktészben 3 K.

**A SZELLEMI TEHET-
 = SÉGEK EREDETE. =**
 Ára füve 1 K.
 Szerző azt vizsgálja, hogyan fejlődik a tehetség,
 mi van reá hatással? — A talentum és a genie
 születése. — Szülőknek, nevelőknek egyaránt
 tanulságos munka.

A HIBÁS GONDOLKODÁS
 mint a boldogulás legfőbb akadályá.
 Ára füve 1 K.
 A könyvet nagy tudás, józan világnézet, erős
 erkölcsi felfogás jellemzik. — Mélyenjáró, becses
 filozófiai feljegyzések.

„A Magyar Filozófiai-Társaság közleményei.”
 Szerkeszti SZITNYAI ELEK.
 Budapest, VIII., József-körút 23. sz.
 Egy évfolyam ára 6 K.
 Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése
 (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
 Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.
 és minden könyvkereskedésben.

**TÖRLEY CASINO
 TALISMAN
 GRAND VIN**

Valódi haju baba.
 Beszélő
 «Papa, Mama» 1/4
 méterrel nagyobb,
 mosgatható tagok-
 kal, kézeskülvál,
 alvószemű, cipővel,
 harisnyával és ru-
 mek ingecskéivel
 — ábra szerint —
 csak 7 korona,
 ugyanasz felöltőve
 csak 9 korona. Nem
 valódi hajjal 5 ko-
 rona. Nem valódi
 hajjal felöltőve 7
 korona. — Vidékre
 utánvétel küldi:
Fekete Gyula
 Wien,
 V., Schönbrun-
 nerstrasse 30a.

**Gondos
 háziasszonyok**

csakis „Divinus” készítményeket használnak,
 mi által családjuk és vendégeiknek jót nyuj-
 tanak és még pénzt is takarítanak, mivel
 a „Divinus” készítmények jók is, olcsók is.
„Divinus” téa-pasztillák.
 Egy doboz tartalmaz 50 drb pasztillát, me-
 lyekből egy drb elegendő 2—4 csésze legza-
 matosabb orosz téa könnyű és olcsó elké-
 szítéséhez. Háztartásban, utazáson, vadász-
 ton stb. nélkülözhetlen. Egy doboz ára 1 kor.

„Divinus” likör- és rum-essenciák
 csinos szebévegben, minden kívánt ízben.
 Egy szebéveg ára 1 korona.

„Divinus” növény-keverék.
 Egy doboz elegendő 5 liter legjobb gyomor-
 erősítő-likör (á la Chartreuse) könnyű és
 olcsó elkészítéséhez. Kítűnő háziszert!
 — Egy doboz ára 1 korona 50 fillér.

Csak: „Divinus” védjegy és aláírással va-
 lódiak. Kapható a legtöbb gyógyszerár,
 drogeria, fűszer- és csemege-üzletben, vagy
 küldi a **Waltersdorfer Pál** droguista
 főraktár: Budapest, VII. ker., Rákóczi-ut 8. szám.

**A MÁLNÁSI
 Siculica
 GYÓGYVIZ.**
 A GÉGE, TOROK, TÜDŐ, GYOMOR,
 BÉL, VESE, HÓLYAG HURDITOS
 Bántalmainál felülmulhatatlan.
KAPHATÓ MINDENÜTT.
 FŐ-
 RAKTÁR: **BRÁZAY BUDAPEST**

Legtökéletesebb
 arcztisztító- és szépítő-szerek
 minden arcot üdít, frissít és szépít
 a **KRIEGER**-féle
AKÁCZIA-crème 2 korona
 -puder 1 korona
 -szappan 1 korona
 Törvényesen védve. **Matásuk csodás.**
 Szepít, műfoltot, ráncot, pattanást hirtelen eltávolít.
 Nemcsak hasznában, hanem az egész világon kö-
 kelvőteltségnek örvendnek. — Fűraktár:
 Korona-gyógytár Bpest Kálvin-tér
 Postal szék. naponta.

Nemes magyar kanári madarak,
 különféle hangokkal 7 forinttól
 20 fttig és feljebb.
 Megfelelő karacsonyi, újvési és
 névnapai ajándék.
VARJU I. nemes magyar kanári
 nagytenyésztő, Lónyay-u. 56. I. S.

**A MAGYAR GAZDÁK LEGNAGYOBB ELLENSSÉGE A
 TŰZ,**
 mely a forró nyári száraz-
 ságban évről-évre óriási
 károkat okoz. Nagy ga-
 daságokat, egész községe-
 ket pusztít el. Legjobb vé-
 delem a tűz ellen a
MINIMAX
 önműködő tűzoltó ké-
 szülék, melylyel bármely
 laikus még csirájában el-
 fojthatja azt.
**Erről számtalan bizo-
 nyítvány tanuskodik!**
 Az ország legnagyobb bir-
 tokosai sok száz példány-
 ban szerezték be Minimax
 kézi tűzoltó készülékeinket.
 Felvilágosítással szívesen szolgál a
Magyar Minimax Gyár Részv.-Társ.
 Budapest, VII., Ilka-utca 31.
 Telefon 37—31. Telefon 37—31.

Meinl Gyula
 Budapest
Kávé-és teabehozatal
Kakaó-és csokoládégyár

DERŰ-BORÚ
 SZABÓ ENDRE legújabb költeményei.
 18 lv. Ára 2 K 60 f. Kapható a Franklin-
 Társulatnál és minden könyvkereskedésben.

Ez a könyv a sajtó egyhangy véleménye szeri-
 nt a lefolyt év irodalmi eseménye. Az egyes
 lapok nyilatkozataiból idézzük a következőket:
 «Nagy örömet keltett az az új verses könyv, melyben
 Szabó Endre gyűjtötte össze költeményeit. Ha nálunk el nem
 volna rovta a kifejtés hízele, azt mondanánk: irodalmi
 esemény ez a könyv. Kétdő szótól meg mindentől a nagy
 művészetétől, gyönyörű magyarságtól me szövegt sorokban stb.»
 «Pesti Napló».

«A mint nem szokás élő embereknek szobrot állítani,
 úgy nem lehet élő költőket beállítani az irodalom-történet
 rendezésébe, tehát Szabó Endrét sem állíthatjuk meg oda egy
 fe ponton, de annyit már most hitán elmondhatunk róli,
 hogy ott neki kiváló, elsőb helye lesz. Valahányszor Szabó
 E. megszólal, az mindig öröm és érdemes meghallgatni.
 Szelid egy gítez, egy sántitáb, díszhármónis, mindentől a
 legvilágosabb hangszerezővel muszály, az órázó újra meg
 újra gyönyörűséget, meglepetést talál az előadás ezüzt mű-
 véseiben. stb.»
 «Az Újság».

«Szabó Endre egyéniségével foglalkozván, ezt nem annyira
 az író, vagy a publikum kedvéért tesszük, hanem a magunk
 gyönyörűségére. Jól emlé kiadás megállni e valóban szép és
 érdekes könyv előtt, jól emlé az eleven szövegt lenni a
 költővel szemben, a ki nem kereste a feltűnést, sem a lármát
 a nemcsak a reklámot nem hajszolta de még a megperlemt
 díszes után sem futott. Pedig Sz. E. írói karakterszőbi lel-
 jesei hiányzik az úgynevezett filák szerényes: elvonulása
 inkább gőg, mint szerényeség. Nem tartozik a kíméletes, gyön-
 ged emberek közé, hangja néha egyestlenül bántó és sértő,
 de sohas sem igazságtal-n. Telke állítások, igaz, létező magyar
 ílék stb.»
 «Budapesti Hírlap».

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban,
 Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

KNUTH KÁROLY
 mérnök és gyáros 11920
 Cs. és kir. fensége József főhercege ud. szállítója.
 Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
 Központi viz- és gőzfűtésék, légszusz- és vízvezetékék, esztorná-
 zások, szellőztetősek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.
 Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

CALDERONI és TÁRSA
 Budapest, IV., Váci-utca 1. (Gizella-tér sarkán).
 Női színházi látóeszközök, gyöngyház, emallé és
 teknősbéka burkolattal, alumíniumfogalattalban fo-
 gantnyal. Férfi színházi-, tábor- és vadász-
 látóeszközök. Primás látóeszközök Zeiss, Busch,
 Goerz stb. gyártmányok eredeti áron. Aneroid
 légnyomórők díszes kivitelben. Homérők.
 Semévegek és orroszoptékek arany, double,
 Sémévegek és nikkelfogalattal. Lorgnettek arany, double és tek-
 onásból — Experimentálógó szerények, fényképezési készítmények és kellékek.
 Kodak eredeti gyári áron. Földtérkép. Laterna magliák. — IV., Kishíd-utca 8.

Kunz József és Társa

Cs. és kir. udv. szállítók. Szerb kir. udv. szállítók.

Budapest, V., Deák Ferencz-utca és Bécsi-utca sarok

Vásznak, asztalneműek, fehérneműek.

Uri és női divatárak. * * Menyasszonyi kelengyék.

Nagy választék szőnyegárakban:

szalon szőnyegek, futók, ágyelők, szövet- és csipkefüggönyök, ágy- és asztalterítők

Valódi perzsa- és smyrna-szőnyegek minden nagyságban és árban. * * * * * Művészi függönyök.

* * Saját telepeinken előállított háziipari cikkek. * *

Alapítva 1802.

Alapítva 1802.

ÉKSZEREK, EZÜSTNEMŰEK,
gyári áron egyházi szerek,
órák, angol francia és china-ezüst dísz tárgyak, a legújabb angol rendszer szerint készíttetésre
Sárga János ókszergyártó Kolozsvárt.
Képes nagy árjegyzék ingyen.

Ha őszül a haja,
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán.

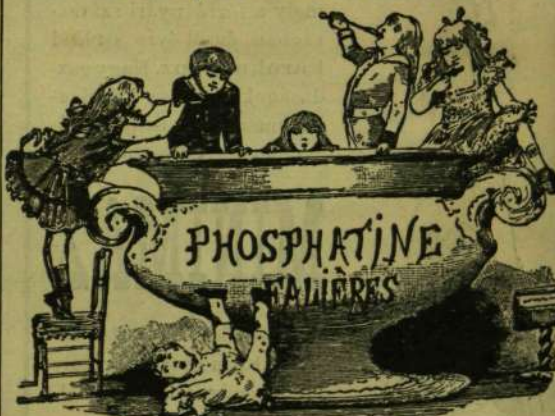
Jövedelmező melléképítés. HOMOK — ARANY Csekély befektetés.
ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erőfeszéssel berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazóglákok, cementfödélcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártására fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavcs, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen.
Levelezés magyar nyelven.
Leipzig Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771
Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Páratlan és csodás hatású arczszépsítő és finomító a Földes-féle
Margit-crème
főiri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rügiön szépít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f., három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
Egyetlen kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszor gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Nívógyógyászati, ideg-1906 erősítő és vérjavító szor.
Külföldön 3000-nál több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban 8 filleres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere
a Phosphatine Faliéres.

Kapható minden gyógyszerárban
Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér.
Főraktár: ZOLTÁN BELA gyógyszerár
Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok)
Erdeklődőknek ismertetőfüzet díjlanul

Gyakorlati angol nyelvtan.

Irta DALLOS GYULA
Sajtó alá rendezte PATTERSON ARTHUR
Hatodik javított kiadás.
Ára egész vászonkötésben 3 K 60 fillér.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. l. Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

Kész ágyak
vörös ággyal 160 cm. szélességtől, 160 cm. hosszúságtól, 4.1 hüvelyk vagy egy aljodónna 150 cm. hosszú, 116 cm. szélességű K 10, 12, 15 és 18. 2 méter hosszú, 140 cm. szélességű K 13, 15, 18, 21. 1 fejtálcós 80 cm. hosszú, 58 cm. szélességű K 3, 3.50 és 4. 90 cm. hosszú, 70 cm. szélességű K 4.50 és 5.50. Készítés teljesség szerint mérték után is. 3-résztli ággyal-matracok egy ággyal K 27, jobbak K 33. Szállítás természetesen utánvéttel K 10 költséggel. Kiosztás és visszavétel a postaköltség megtérítése ellen megengedve.
Sachsel Benedikt Lobes 989. (Pilsen mellett, Csehország.)

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, DECEMBER 27.

Szerkesztési iroda: IV. Beáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A *Világkronika*-val negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott viteldij is eszolandó.

A TRÓNÖRÖKÖS PUSZTASZÉREN.

A ZON A FÖLDÖN, a hol az első nemzetgyűlést tartották és az első dinasztia megalapították honfoglaló eleink és a melyen már nemzeti történetünk ez alapvető eseményeinek ezredéves emléke is tornyosul: Pustaszéren szeliden hullámos síkján ritka vendég járt a mi napában. Nemcsak ennek a földnek ritka vendége, hanem egyáltalában Magyarországnak. Pedig ezt a vendéget: Ferencz Ferdinánd trónörökösét, az embernek jutható legnagyobb his-

tóriai hivatás köteléke fűzi az országhoz és a nemzethez. Ha a természet rendje meg nem bomlik: ő lesz egykoron koronánk viselője, a legelső magyar ember palotájának házigazdája.
Most még csak vendégnek látjuk — vajmi ritkán. Pedig, ha van vágy, kíváncsiság és érdeklődés, a mely tökéletesen érhető, egy se lehet természetesebb annál, mint a melylyel ez uralkodónknak, jövőndő sorsunk intézőjének hivatott fejedelmi férfit magunk közé kívánjuk, hogy lelkét és gondolkodását meg

ismerjük, lelkünket és gondolkodásunkat vele megismertessük.
Idáig erre mód és alkalom alig-alig kínálkozott. Hogy a trónörökös egyénisége teljesen ismeretlen lenne előttünk, azt nem mondhatjuk. Ha csak távoli szemléletből is, de lelkének egy osomó nemes, komoly, férfias erényét már megjegyezhetjük. Tudjuk róla, hogy akaratban és érzésben egyaránt erős. Tele van hittel, a természet és a művészet szépségeinek átérzett, csöndes, mély szeretetével. Életének egyes, köztudomásra jutott mozzanatai

A TRÓNÖRÖKÖS PUSZTASZÉREN. — MEGÉRKEZÉS A VADÁSZAT SZÍNHELYÉRE. — Jelfy Gyula felvételei.